

Valviran tilinpäätös ja toimintakertomus 2022

Sisällysluettelo

Dnro V/2933/2023

1. Johdon katsaus	3	6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	73
2. Tuloksellisuus	8	7. Tilinpäätösanalyysi	76
3. Vaikuttavuus	15	7.1 Rahoituksen rakenne	76
4. Toiminnallinen tehokkuus	24	7.2 Talousarvion toteutuminen	77
4.1 Toiminnan taloudellisuus	24	7.3 Tuotto- ja kululaskelma	78
4.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	25	7.4 Tase	79
5. Tuotokset ja laadunhallinta	27	8. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	80
5.1 Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaus, luvat ja valvonta	27	9. Arviointien tulokset	81
5.1.1 Ammattihenkilöiden laillistukset ja nimikesuojaukset	27	10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	82
5.1.2 Yksityisten palveluntuottajien luvat	36	Talousarvion toteutumalaskelma	83
5.1.3 Terveyttä ja tutkimusta koskevat luvat	40	Tuotto- ja kululaskelma	84
5.1.4 Suunnitelmaperusteinen valvonta	42	Tase	85
5.1.5 Reaktiivinen valvonta	46	Liitetiedot	87
5.1.6 Ammattihenkilöiden valvontalautakunta	51	Allekirjoitukset	92
5.1.7 Ammattihenkilön omaan pyyntöön perustuvat ammattioikeuksien poistopäätökset	52	Tilintarkastajan merkintä	93
5.2 Asiakas- ja toisiolain mukainen ohjaus ja valvonta	53		
5.3 Varhaiskasvatuksen ohjaus ja valvonta	54		
5.4 Alkoholilupahallinto ja -valvonta	55		
5.5 Alkoholihallinnon ohjaus ja alkoholimarkkinoinnin valvonta	60		
5.6 Tupakkalain mukainen ohjaus ja valvonta	62		
5.7 Terveysturvallisuuden mukainen ohjaus, lupahallinto ja valvonta	65		
5.8 Valtakunnallinen lääketieteellinen tutkimuseettinen toimikunta (Tukija)	68		
5.9 Adoptiolautakunta	70		

1. Johdon katsaus

Sosiaali- ja terveydenhuollon (sote) palvelujen valvonta ja asiakas- ja potilasturvallisuus olivat runsaasti esillä julkisessa keskustelussa vuonna 2022. Vähemmälle huomiolle julkisuudessa on jäänyt valvontaa koskeva muutos: palvelujen järjestäjän vastuu valvonnasta on nyt siirtynyt kunnilta hyvinvointialueille. Jo ennen sote-uudistusta kunnilla oli palvelujen järjestämiseen liittyvä valvontavastuu, mutta nyt hyvinvointialueiden valvontavastuusta on säädetty sote-järjestämislaissa.

Valvira valmistautui hyvinvointialueiden toiminnan aloittamiseen yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa. Valmistautumistyötä tehtiin ”Hyvinvointialueiden valvonnan suunnittelu ja kehittäminen” -projektissa (HVA-projekti), jossa haettiin yhdessä vastauksia siihen, mitä viranomaisvalvonnalle merkitsee sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämistä vastuun ja tähän liittyvän valvontavastuun siirtyminen kunnilta hyvinvointialueille. Vuoro-vaikutus valvontaviranomaisten ja hyvinvointialueiden valmistelijoiden välillä oli projektin aikana aktiivista. Hyvinvointialueiden tekemä omavalvonnan ohjaus ja tukeminen on nyt keskeinen osa valvontaviranomaisten työtä.

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa suurten haasteiden keskellä. Koronapandemia on aiheuttanut palveluvelan, henkilöstöpula vaikeuttaa palvelutuotantoa, väestön palvelutarpeet kasvavat resursseja nopeammin ja palvelujen valtakunnalliset priorisointilinjaukset ovat tekemättä. Myös Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan heijastuu sote-alaan ja viranomaistoimintaan monin tavoin. Omavalvonnasta ei tule helppoa, mutta vaikeampaa se olisi ollut entisessä kuntarakenteessa hyvinvointialueita kapeammilla hartioilla.

Sote-palvelujen henkilöstöpula on vakava ja haittaa kaikkien palvelujen laatua ja turvallisuutta. Valvontaviranomaisen käytössä olevat keinot henkilöstöpulan nopeaksi ratkai-

semiseksi ovat kovin rajalliset, mutta sosiaali- ja terveysministeriön (STM) hallinnonalalla etsitään siihen ratkaisuja koko ajan. Teemme Valvirassa näissäkin asioissa jatkuvaa sidosryhmäyhteistyötä. Osallistuimme muun muassa EU/ETA-alueen ulkopuolelta tuleville sairaanhoitajille suunnatun laillistusprosessin ja pätevöitymiskoulutuskokonaisuuden kehittämiseen yhteistyössä ministeriöiden ja ammattikorkeakoulujen kanssa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammatinharjoittamisoikeuksia koskevien myönteisten päätösten määrä laski verrattuna edelliseen vuoteen. Pääosin tämä johtui hoitoalan ammattioikeushakemusten vähenemisestä, mikä on huolestuttavaa jo nyt suurilla haasteilla aiheuttavassa henkilöstötilanteessa. Terveys- ja terveydenhuollon lähihoitajia rekisteröitiin hieman enemmän kuin edellisenä vuonna. Lääkäreiden ammattioikeusasioissa suurin muutos oli, että EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulevien lääkäreiden tutkintoja hyväksyttiin aiempaa enemmän. Sosiaalihuollon ammattihenkilöille myönnettyjen ammatinharjoittamisoikeuksien kokonaislukumäärä laski edelliseen vuoteen verrattuna.

Keväällä alkaneen hoitajajärjestöjen työtaistelun aikana Valvira osallistui asiakas- ja potilasturvallisuutta valvovana viranomaisena tilannekuvan luomiseen STM:ssä. Järjestöjen tavoitteita voitiin pitää hyvin perusteltuina pitkän aikavälin asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta, mutta myös lakkotilanteessa potilaiden ja asiakkaiden välttämättömimmät ja kiireellisimmät palvelut on varmistettava. Toimme tämän viestinnässämme esiin ja pidimme ensisijaisen tärkeänä sitä, että työtaistelutilanne saataisiin loppumaan mahdollisimman nopeasti ja kestäväällä, hoitajapulaa helpottavalla neuvottelutuloksella. Kaikeksi onneksi työtaistelun päättänyt neuvottelutulos saatiin lokakuussa. Myös varhaiskasvatushenkilöstön lakon aikana Valvira ja aluehallintovirastot muistuttivat, että lasten turvallisuudesta täytyy huolehtia lakon aikana.

Hoitajajärjestöjen työtaistelun aikana ja sen jälkeen Valviraan on saapunut lähes 1 500 hakemusta, jolla lähihoitajat ja sairaanhoitajat ovat hakeneet ammattioikeutensa tai ammattinimikkeensä poistoa. Johtopäätöksiä ammattioikeuksista luopumisen syistä ei voida tehdä, koska hakijan ei tarvitse niitä kertoa. Syiksi osa hakijoista on maininnut esimerkiksi alan vaihdon, joka on voinut tapahtua jo kauan aikaa sitten. Muita hakemuksissa kerrottuja syitä ovat muun muassa eläköityminen, terveydelliset syyt ja tyytymättömyys alan tilanteeseen. Vuoden loppuun mennessä hakemukset vähenivät huomattavasti.

Vanhuspalvelulain mukaisen henkilöstömitoituksen valvonta jatkui. Vähimmäismitoituksen valvontaa tehtiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) keräämien tietojen pohjalta. Vaikka vähimmäismitoituksen toteutumisessa on vaihtelua, vanhuspalvelujen tuottajat ja järjestäjät ovat valvontaviranomaisten havaintojen mukaan ryhtyneet moniin asianmukaisiin toimenpiteisiin henkilöstömitoituksen saattamiseksi vanhuspalvelulain mukaiseksi ja omavalvonnan parantamiseksi. Valvira on korostanut hoivapalvelujen henkilöstörakenteen monipuolistamisen merkitystä ja ohjeistanut, miten hoiva-avustajien määrää voidaan lisätä.

Valtakunnallisen yhdenmukaisuuden edistämistä jatkettiin sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnassa ja lupahallinnossa. Valviran ja aluehallintovirastojen yhteiset sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta- ja luparyhmät ovat vuosien 2021–2022 antaneet lukuisan määrän ohjeita, joiden mukaisesti valvontaviranomaiset toimivat yhdenmukaisesti. Myös alkoholihallinnon ja ympäristöterveydenhuollon yhteistyöryhmät jatkoivat jo vakiintunutta toimintaansa.

Alkoholijuomien valmistuksen luvanhaltijoiden määrä oli edelleen kasvussa, mutta tukkumyyjien määrä laski hieman. Valvira käsitteli vuoden aikana lähes 700 alkoholielinkeinoon liittyvää lupa- ja ilmoitusasiaa. Alkoholielinkeinoon kohdistuvia tarkastuksia tehtiin lähes 170. Tarkastuksissa painottuivat erityisesti luomervalvonta ja tukkumyyjien luomutarkastukset. Koronapandemia vaikutti tarkastuksiin edelleen.

Tupakkaa koskevat ohjeet päivitettiin kattavasti uudistuneen tupakkalain ja valvonnassa kertyneen tiedon mukaisiksi. Kuntien valvontayksiköille annettiin ohjausta tupakkalain muutoksista. Tuotevalvonnassa valvottiin useiden Suomessa myytävien nikotiininesteiden nikotiinipitoisuutta, erityisesti kullekin tuotteelle ilmoitetun nikotiinipitoisuuden oikeellisuutta.

Digitaalisten palvelujen kehittämisessä panostimme merkittävästi alkoholielinkeinorekisterin kokonaisuudistuksen edistämiseen. Rekisterin uudistushanke eteni, mutta sen käyttöönotto kuitenkin siirtyi sovellusteknisistä syistä kevääseen 2023. Uudistus muuttaa rekisterin kokonaan sähköiseksi.

Uuden valtakunnallisen, sekä yksityiset että julkiset palveluntuottajat sisältävän Soteri-rekisterin hankintaprosessi toteutettiin onnistuneesti, ja järjestelmän rakentaminen on aloitettu. Soterin käyttöönotto

edellyttää niin sanotun sote-valvontalain voimaantuloa. Tämä erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta on nyt (helmikuun puolivälissä 2023) eduskunnan käsittelyssä. Lakiesityksen tavoitteena on uudistaa ja selkeyttää valvonnan toimintatapoja sekä tukea sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä ja omavalvontaa.

Julkaisimme uutta avointa dataa terveydenhuollon ammattihenkilöiden kokonaislukumääristä ja heitä koskevista valvontalautakunnan tilastoista. Asiakastietolain mukaisen tietojärjestelmärekisterin ja toisiokäyttöympäristöjen rekisterin uudistamisen suunnittelu alkoi.

Viraston digitalisaatiotavoitteita edistää myös täysin uudistettu talous- ja allasvesihygienisen osaamisen testausjärjestelmä OSTI, joka mahdollistaa nyt sähköisen testaamisen.

Ympäristöterveydenhuollossa päivitimme keskeiset ympäristöterveydenhuollon ohjausdokumentit eli valtakunnallisen tupakkalain valvontaohjelman ja terveydensuojelun valvontaohjelman vuosille 2023–2024. Yhteistyössä Ruokaviraston kanssa päivitettiin ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma.

Yli 50 vuotta vanha raskaudenkeskeytyslaki uudistui Oma tahto 2020 -kansalaisaloitteen seurauksena. Valvira oli hyvin tiiviisti mukana muutoksen valmistelussa. Kun lakimuutos tulee voimaan keskeytystä haluavan ei tarvitse perustella päätöstään, jos raskaus on kestänyt alle 12 viikkoa. Yli 12 viikkoa kestäneen raskauden keskeyttämiseen tarvitaan edelleen Valviran lupa.

Valviran rooli valmiuden ja varautumisen tilannekuvaviranomaisena on kasvanut pandemian ja Venäjän hyökkäyssodan aikana. Valvira osallistui säännöllisesti STM:n viikoittaisiin tilannekuvakokouksiin. Osallistuimme tietosuojaja- ja tietoturvaloukkausten hallinnan harjoitukseen Taistoon, Loviisa22-säteilytilanteen harjoitukseen sekä terveydenhuollon kansalliseen kyberturvallisuusharjoitukseen.

Valvira vaikutti aktiivisesti vuonna 2020 aloitetussa STM:n sote-tiedolla johtamisen, ohjauksen ja valvonnan toimeenpano- eli Toivo-ohjelmassa. Keskeisimmät vuodelle 2022 asetetut tavoitteet saavutettiin. Vuoden aikana uusittiin sosiaali- ja terveydenhuollon valvontatilastointi, kehitettiin tietoon perustuvan valvonnan toimintamallia sekä tiedonhallintaan liittyviä teknisiä ratkaisuja.

Tiivis yhteistyö sosiaali- ja terveysministeriön, aluehallintovirastojen, STM:n hallinnonalan muiden virastojen, Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskuksen ja muiden organisaatioiden kanssa on vakiintunut osa Valviran toimintaa. Erityisesti THL:n kanssa teemme hyvin aktiivista ja laajaa yhteistyötä useissa virastomme tehtävissä. Yhteiskehittäminen Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean, Säteilyturvakeskus STUKin ja Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin kanssa jatkui monilla eri teemoilla.

Valvira toimi aktiivisesti kansainvälisissä verkostoissa myös vuonna 2022. Kesäkuussa virastossamme vieraili Yhdysvaltain liittovaltion lääketieteellisten lautakuntien liiton (Federation of State Medical Boards) presidentti ja toimitusjohtaja Dr. H. Chaudhry, yksi Yhdysvaltojen terveydenhuollon valvonnan johtohenkilöistä. Hän edusti vierailullaan myös kansainvälistä sote-valvontaorganisaatioiden yhdistystä IAMRAa (International Association of Medical Regulatory Authorities), johon Valvirakin kuuluu. Jatkoimme osallistumista eurooppalaisten sisarvirastojemme SINC-verkoston (International Innovation Network for Health & Care Regulators) tapaamisiin, joissa käsiteltiin muun muassa tietoon perustuvan valvonnan kehittämistä sekä asiakkaiden ja potilaiden osallisuuden vahvistamista. Lisäksi Valvira vaikutti EU-jäsenmaiden ja pohjoismaisissa verkostoissa, esimerkiksi Nordiska Gruppen för Hälsopersonal -yhteistyöryhmässä.

Viraston sisällä panostimme edelleen henkilöstön osaamisen kehittämiseen. Määrittelimme myös viraston strategiset osaamiset, joiden kehittäminen on jo alkanut. Tämä työ etenee kohti ammatillisen urapolkumallin luomista. Viraston ensimmäinen asiakkaisimme suuntautuva toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma valmistui.

Kiitos Valviran henkilöstölle, asiakkaille ja sidosryhmille vuoden 2022 aikana yhdessä tehdystä työstä. Työ asiakas- ja potilasturvallisuuden sekä elinympäristön turvallisuuden edistämiseksi ja varmistamiseksi jatkuu.

Ylijohtaja Markus Henriksson

2. Tuloksellisuus

PALVELUT		
1) Peruspalveluiden yhdenvertainen saatavuus, turvallisuus ja laatu varmistettu		
Tulostavoite 2022	Toimenpiteet 2022	Arvio 2022 (1-5)
Valvonta suunnattu palveluihin, joiden saatavuudessa, laadussa tai oikea-aikaisuudessa on vakavimpia puutteita.	Valvontaa on kohdennettu erityisesti ikääntyneiden palveluihin, vammaispalveluihin, lastensuojeluun ja hoitoon pääsyyn.	3,5
Kiinnitetty erityistä huomiota perusterveydenhuollon, iäkkäiden henkilöiden ja lasten palveluihin sekä kuntien ja hyvinvointialueiden järjestämistehtävän valvontaan.	Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteissä on huomioitu lasten ja nuorten palvelut, mukaan lukien mielenterveys- ja päihdepalvelut. Henkilöstömitoituksen valvontaa iäkkäiden palveluissa jatkettu. Hyvinvointialueiden järjestämisvastuu ja sen valvonta on otettu esille osana sote-valvontaohjelman toteutusta ja kaikessa ohjauksessa.	3,5
Järjestäjien ja tuottajien omavalvonnan toteutumisen toimivuus varmistettu.	Valvira tukenut omavalvontaa päivittäisten yhteydenottojen yhteydessä, valvonta- ja lupahallinnon prosesseissa sekä sote-valvontaohjelman toteuttamisessa. Hyvinvointialueille järjestetty yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa omavalvontaseminaarit.	4
Parannettu valvontaviranomaisten ratkaisu- ja toimintakäytäntöjen valtakunnallista yhdenmukaisuutta.	Valviran ja aluehallintovirastojen yhteiset sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontayhteistyöryhmät ovat jatkaneet toimintaansa ja parantaneet toimintakäytäntöjen yhdenmukaistamista. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä varhaiskasvatuksen valvontaohjelma toteutettu yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa. Hyvinvointialueiden sote-järjestämisen valvontaa suunniteltu yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa (HVA-projekti). Sosiaalihuollon yksiköiden lääkevarastojen lupakäytännöt luotu ja otettu käyttöön.	4

2) Valvonnan vaikuttavuus lisääntynyt

Tulostavoite 2022	Toimenpiteet 2022	Arvio 2022 (1-5)
Valvonta perustuu valvottavan toiminnan toteutumisesta saataviin tietoihin sekä valvonnassa syntyneisiin tietoihin. Syntynyt tieto on mahdollisimman avointa ja muiden toimijoiden käytettävissä.	Valvonnasta syntyneen tiedon hyödyntämistä kehitetty edelleen. Valvontatieto on ollut yhtenä perustana sote-valvontaohjelman 2023 painopisteiden ja sisältöalueiden valinnassa. Valvonnasta saatua tietoa on hyödynnetty ohjauksessa (esim. ohjauskirjeet). Valvontahavaintoraportointia kehitettiin yhdessä THL:n ja aluehallintovirastojen kanssa. Valvonnasta syntynyt tieto on valvonnan tilannekuvana annettu STM:n tilannekuvakokouksille.	3
Valvira osallistuu tehdyn sopimuksen mukaisesti Toivo-ohjelman sisältämän Valtava-hankkeen toteuttamiseen edistämällä tietoon perustuvan valvonnan ja tietoa tuottavan valvonnan kehittämistä. Lisätty sähköistä asiointia ja toimintamallien digitalisointia. Aiemmin laaditun digitiekartan toteutumista seurataan ja päivitetään säännöllisesti.	Valvira osallistui suunnitellusti tehdyn sopimuksen mukaisesti Toivo-ohjelman sisältämän Valtava-hankkeen toteuttamiseen. Vuoden 2022 aikana uusittiin sosiaali- ja terveydenhuollon valvontatilasto, kehitettiin datapohjaisen valvonnan toimintamalli, kehitettiin THL:n ja Valviran väliseen tiedon välitykseen yhteinen tiedonsiirtorajapinta ja toteutettiin yhteistyössä THL:n kanssa lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen datapohjaisen valvonnan kokeilu. Hankkeessa määriteltiin edelleen THL:n tiedonkeruisiin liittyviä valvonnan tietotarpeita. Kvantitatiivista valvonnan tilastotietoa ei vielä pystytty välittämään sidosryhmille tai avoimesti verkkosivuilla. Soteri-hanke ja rekisterin toteutus käynnistettiin syksyllä 2022. Tietojärjestelmärekisterin ja toisiokäyttöympäristöjen rekisterin uudistamisen suunnittelu aloitettiin vuonna 2022. Rekistereiden toteutus siirrettiin Soteri- ja Allu 2.0 -hankkeiden työmäärän vuoksi vuodelle 2023.	3
Valvira edistää aktiivisesti viranomaisvalvonnan yhtenäisyyttä ja virastojen yhteistyötä.	Valvira osallistui suunnitellusti Fimean, STUKin ja Tukesin kanssa yhteistyöhön. Vuonna 2022 kehitettiin etätarkastuksia, toteutettiin yhteinen koulutus kauneudenhoitoalalle, kuvattiin valmentavan valvonnan periaatteet, tehtiin viestintäyhteistyötä ja kuvattiin virastojen yhteinen viitearkkitehtuuri sekä siihen liittyvä digitalisaation kehittämisen tiekartta.	4

3) Kliinisten lääketutkimusten eettisen arvioinnin uudistaminen

Tulostavoite 2022	Toimenpiteet 2022	Arvio 2022 (1-5)
Toteutettu TUKIJAn toiminnan muutos Fimean kanssa. Turvattu uuden valtakunnallisen kliinisten lääketutkimusten toimikunnan toiminta.	Uusi toimikunta asetettiin 27.1.2022 ja se aloitti toimintansa 31.1.2022. Myös EU-portaali otettiin käyttöön 31.1.2022. EU:n lääketutkimusasetusta (536/2014) sovellettiin vuoden aikana rinnakkain EU:n lääketutkimusdirektiivin (2001/20/EY) mukaisen vanhan arviointimenettelyn kanssa. Uuden Tukijan toimintaa on kehitetty ja vakiinnutettu vuoden 2022 aikana.	4

TOIMINTAKYKY**1) Ylläpidetty ja edistetty elinympäristön terveyttä, vähennetty ja poistettu terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä**

Tulostavoite 2022	Toimenpiteet 2022	Arvio 2022 (1-5)
Edistetty yhdenmukaista valvontaa ja elinkeinon omavalvontaa. Muun muassa alkoholielinkeinorekisteri uudistettu.	<p>Alkoholihallinnon ja tupakkalain valvontaohjelmien jalkautus edennyt suunnitellusti. Alkoholihallinnon valvontaohjelman strategiset painopisteet vietiin aluehallintovirastojen valvontasuunnitelmiin koronapainotukset huomioiden.</p> <p>Allu 2.0 ei valmistunut käyttöön vuoden 2022 aikana. Allu-hanketta on edistetty merkittävin viraston panostuksin, mutta aikataulu oli sovellustoimittajalle liian tiukka työmäärään nähden. Sovellustoimittajan arvion mukaan tuotantokäytön aloitus, joka vaatii testausta ja viestintää, on mahdollista keväällä 2023.</p> <p>Laittoman alkoholiikaupan ehkäisyn toimenpidesuunnitelman osalta syyttäjä on tehnyt syyttämättäjäätämispäätöksiä Tullin esitutkintaan perustuen. Osa tapauksista edelleen kesken Tullilla. Valvira seuraa tilannetta laittoman alkoholiikaupan osalta ja havaittuihin rajatapauksiin puututaan käytettävissä olevin keinoin.</p>	3,5
Vahvistetaan osana kuntien strategia- ja hyvinvointityötä ehkäisevän päihdetyön menetelmien ja paikallisen vaikuttamisen osuutta huomioiden se ohjauksessa ja valvonnassa.	<p>Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman painopisteet huomioitu sekä tupakkalain että alkoholilain valtakunnallisten valvontaohjelmien toimeenpanossa tavoitteena valvovien viranomaisten ja ehkäisevän päihdetyön yhteistyö niin, että toiminta tukee alkoholi- ja tupakkalain sekä EPT-lain tavoitteiden toteutumista. Valmisteltu uuteen alkoholielinkeinorekisteriin ympäristön kuulemisen arviointityökälyä.</p> <p>Sote-valvontaohjelman yhtenä painopisteenä mielenterveys- ja päihdepalvelut. Järjestetyssä valtakunnallisessa webinaarissa ohjattiin hyvinvointialueita ja kuntia ehkäisevästä päihdetyöstä.</p>	4
Vahvistetaan elinympäristöterveyden edistämistä painottamalla kuntien terveydensuojelun ohjauksessa terveyshaittojen tunnistamista ja ennaltaehkäisyä. Tiivistetään tämän toteuttamiseksi viranomaisyhteistyötä Valviran, THL:n ja aluehallintovirastojen kesken.	<p>Jatkettu terveyshaittojen kokonaisvaltaisen arvioinnin ohjausta laatimalla ohjeistus kunnan terveydensuojeluviranomaisille elinympäristötyön tukemiseksi tuulivoiman elinympäristövaikutusten arviointiin.</p> <p>OSTI-järjestelmä (vesityökortti) uudistettiin ja otettiin käyttöön 2022.</p>	4

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALAN YHTEISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN VALVIRASSA

1) Osaaminen strategisilla osaamisalueilla vahvistunut

Tulostavoite 2022	Toimenpiteet 2022	Arvio 2022 (1-5)
Virasto määritellyt keskeiset, tulevaisuuteen suuntautuvat strategiset osaamisalueet ja ryhtynyt kehittämään henkilöstön osaamista näillä alueilla systemaattisesti ja monipuolisesti.	Strategisten osaamisen määrittelyprojekti käynnistyi 2022 ja strategiset osaamiset määriteltiin. Strategisen osaamisen johtamisen mallin kehittämistä jatketaan vuoden 2023 aikana. Kehittymistä kaikilla osa-alueilla. Osaava-järjestelmä otettu käyttöön tavoite- ja kehityskeskusteluissa. VMBaro työyhteisön kehittämiskyselyn tulokset paranivat: Osaaminen, oppiminen ja uudistuminen 3,51 (2021: 3,49). Virastolle räätälöity esimiesvalmennus on toteutettu.	4

2) Liikkuvuudella tuettu osaamisen kehittämistä

Tulostavoite 2022	Toimenpiteet 2022	Arvio 2022 (1-5)
Osaamista hyödynnetty laajasti viraston sisällä ja viraston ulkopuolelta. Viraston henkilöstö jakaa osaamistaan ja tietoaan viraston sisällä sekä verkostoitumalla ja osallistumalla virastorajat ylittävien asioiden valmisteluun.	Sisäistä ja ulkoista liikkuvuutta on tuettu. Ulkoista liikkuvuutta tukemaan on laadittu ohje virkavapauksien myöntämisen perusteista. Sisäinen liikkuvuusohjeistus on toteutettu jo aiemmin. Virastossa on osallistuttu Valtava- ja HVA-projekteihin. Lisäksi aluehallintovirastot ovat osallistuneet Valviran toteuttamiin Soteri- ja Allu 2.0 -projekteihin. Yhteisprojekteihin kohdennettu työaika on 5,5 %. Vuoden 2022 lopussa henkilöstöstä 2,7 % oli virkakierrossa viraston ulkopuolella. Kaikkiaan henkilöstöstä oli virkakierrossa 6,7 %.	4

3) Työnantajakuva parantunut

Tulostavoite 2022	Toimenpiteet 2022	Arvio 2022 (1-5)
Virasto tuonut viestinnän keinoin aktiivisesti esiin työtään ja asiantuntijoitaan ja hyödyntänyt eri viestintäkanavia monipuolisesti.	Ulkoista työnantajakuvaviestintää tehty aktiivisesti sosiaalisessa mediassa. Hakijakyselyitä toteutettu osana rekrytointiprosessia. Sisäistä työnantajakuvaa on kehitetty blogikirjoituksilla esittelemällä viraston intranetissa viraston työtä, tiimejä ja asiantuntijoita sekä muun muassa uudella perehdytysohjelmalla.	4,5

4) Virasto edistää toiminnallaan sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta		
Tulostavoite 2022	Toimenpiteet 2022	Arvio 2022 (1-5)
Virasto kartoittaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymykset toimialallaan ja tekee kartoitukseen perustuen toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Virasto vahvistaa sukupuolittain eritellyn ja erilaisia väestöryhmiä koskevan tiedon saatavuutta ja analysointia osana viraston tiedon- tuotantoa ja tilastointia.	Valvira on kartoittanut tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymykset toimialallaan ja tehnyt kartoitukseen perustuen toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman joulukuussa 2022. Erilaisen tiedon saatavuutta ja analysointia kehitetään jatkuvana toimintana osana viraston tiedon- tuotantoa ja tilastointia resurssien puitteissa.	4
5) Viraston toimintaa kehitetään ja uudistetaan pitkäjänteisesti Julkisen hallinnon strategian suuntaviivojen mukaisesti		
Tulostavoite 2022	Toimenpiteet 2022	Arvio 2022 (1-5)
Lupa- ja valvontatoiminnan strategia on päivitetty julkisen hallinnon strategian suuntaviivat huomioiden (tehty 2021). Toimintaa kehitetään ja uudistetaan Valviran strategiseen toimintasuunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden mukaisesti.	Toimintaa on kehitetty ja uudistettu strategisen toimintasuunnitelman toimenpiteiden mukaisesti, työssä on edetty lähes suunnitellusti. Valvira osallistui vuoden 2022 aikana ministeriöiden yhteisen tulosohjauksen työkalun (DigiTS-järjestelmä) pilotointiin, käyttöönotto vuonna 2023.	4
6) Kansallisen hankintastrategian toimeenpano käynnissä		
Tulostavoite 2022	Toimenpiteet 2022	Arvio 2022 (1-5)
Viraston toimintasuunnitelma valmisteltu ja toimeenpano käynnistetty.	Toimintasuunnitelma valmistui määräajassa 1/2022, tavoitteet on priorisoitu ja toimeenpano käynnissä.	5

7) HANDI-palvelun käytön tehostaminen		
Tulostavoite 2022	Toimenpiteet 2022	Arvio 2022 (1-5)
Handi-palvelun automatisointi-ratkaisuja hyödynnettävä mahdollisimman laajasti. Ostolaskujen automaatio lisääntynyt ja laskuautomaatioaste kasvanut valtionhallinnon yhteisten tavoitteiden mukaisesti.	Automaatioaste (%) on kasvanut. Valtionhallinnon yhteinen automaatiotavoite vuodelle 2022 oli 35 %, Valviran automaatioaste oli 60,9 %.	5
8) Tiedonhallintalain toimeenpano		
Tulostavoite 2022	Toimenpiteet 2022	Arvio 2022 (1-5)
Lain vaatimusten toteutuminen.	Valvirassa toteutettiin tiedonhallintalain toimeenpanon projekti sen voimaantulon aikana. Valvirassa toteutetaan tiedonhallintalain vaatimukset ja niiden tilaa seurataan ja toteutumisesta raportoidaan STM:n tieto- ja kyberturvallisuuden yhteistyöryhmään.	4
9) Julkisten palveluiden digitaalinen saatavuus kansalaisille ja yrityksille vuoteen 2023 mennessä		
Tulostavoite 2022	Toimenpiteet 2022	Arvio 2022 (1-5)
Digitaalisten palveluiden tarjoamisesta annetun lain toimeenpano.	Digitaalisesti tarjottavien palvelujen määrää on lisätty sosiaali- ja terveydenhuollon ammattioikeushakemuksissa ja adoptiohakemuksissa. Saavutettavuutta on parannettu sekä Valviran verkkosivuilla, intranetissä että sähköisessä asiointissa.	3,5

10) Digitaalisen turvallisuuden varmistaminen

- Näkökulman laajentaminen teknologisten tietoturva- ja tietosuojakoulutuksen ulkopuolelle
- Sosiaalisten, taloudellisten ja ympäristöuhkien huomioiminen digitaalisessa turvallisuudessa
- Koulutuksen ja tietoisuuden jatkuva lisääminen varautumisen välineenä

Tulostavoite 2022	Toimenpiteet 2022	Arvio 2022 (1-5)
Riskien arvioinnissa tunnistetaan ja huomioidaan nousevat digitaaliseen turvallisuuteen vaikuttavat trendit sekä sosiaaliset, taloudelliset että ympäristöuhhat osana toiminnan jatkuvuuden varmistamista. Digitaalisen turvallisuuden merkitys tulee osaksi organisaation ja sen keskeisten sidosryhmien toimintakulttuuria, muun muassa ohjeistuksen ja koulutuksen avulla.	<p>Henkilöstö suorittaa tietoturva- ja tietosuojakoulutukset eOppivassa. Suorituksia seurataan ja varmistetaan, että koulutukset suoritetaan kattavasti. Lisäksi Valvirassa on käytössä Hoxhunt-järjestelmä, jolla koulutetaan henkilöstöä tunnistamaan kalastelu- ja huijausviestejä. Hoxhunt-palvelun käyttöä ja kattavuutta seurataan palveluraporttien avulla.</p> <p>Valviran rekisterien ja sovellusten käytöstä on tehty ja tehdään riskiarvioita, jotka on koottu keskitetyksi tietohallinnon työtilaan. Virastotason riskejä arvioidaan Granite-järjestelmän avulla.</p> <p>Valvira osallistui vuonna 2022 Kansalliseen kyberturvallisuusharjoitukseen KYHA22TH sekä tietosuoja- ja tietoturvaloukkausten hallinnan harjoitukseen Taistoon.</p>	3,5

3. Vaikuttavuus

Valviran yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet perustuvat hallitusohjelmassa määriteltyihin hallinnonalan yhteisiin vaikuttavuustavoitteisiin. Valviran toiminnalliset tavoitteet tukevat hallitusohjelman vaikuttavuustavoitteen Hyvinvointi- ja terveyserot ovat kaventu-neet -painopistealueen toteutumista. STM:n ja Valviran välisen tulossopimuksen tavoitteen-asettelussa on otettu huomioon myös STM:n konsernistrategian 2017–2030 tavoitteet.

Valviran toiminnan vaikuttavuus oli vuonna 2022 hyvällä tasolla.

Sosiaalihuolto, terveydenhuolto ja varhaiskasvatus

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden kokonaislukumäärä vuoden 2022 lopussa oli 539 482 ammattihenkilöä. Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden kokonaislukumäärä vuoden 2022 loppuun laskettuna oli 237 847.

Viime vuonna hieman useampi sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö sai menetettyjä ammattioikeuksiaan takaisin verrattuna edelliseen vuoteen. Valvira palautti ammattioikeuksia kokonaan tai osittain 33 hakijalle. Kaikkiaan valvontalautakunta ratkaisi viime vuonna 76 asiaa, joissa ammattihenkilö haki oikeuksiaan takaisin. Kokonaan hyväksytyistä hakemuksista 10 oli sellaisia, joissa aiempi ammattioikeuden poisto on perustunut ammattihenkilön omaan pyyntöön. Lisäksi neljälle aiemmin tehdyille väliaikaiselle kiellolle harjoittaa ammattia tai käyttää ammattinimikettä ei ollut enää potilasturvallisuuden perusteella tarvetta, joten väliaikaiset kiellot voitiin päättää.

Viime vuonna yhteensä 91 sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöä menetti ammattioikeutensa. Määrä nousi hieman edellisvuodesta, jolloin oikeutensa menetti 86 ammattihenkilöä. Ammatinharjoittamisoikeuden rajoituspäätöksiä tehtiin 39 vuonna 2022. Näistä lääkäreitä koskevia oli 24, joista lääkkeenmäärämisoikeutta koskevia rajoituspäätöksiä oli 19.

Valvira pyysi keväällä seitsemältä sairaanhoitopiiriltä uusia selvityksiä kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn tilanteesta. Valvira oli ottanut näiden seitsemän sairaanhoitopiirin tilanteen selvitettäväkseen vuonna 2021 keväällä THL:n seurantatietojen perusteella, koska pitkään hoitoa

Kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsyn tilannetta selvitettiin.

odottaneiden potilaiden tilanne oli huolestuttava. Vuoden 2021 selvitystietojen perusteella kaikissa sairaanhoitopiireissä oli ollut potilaita, jotka olivat odottaneet kiireetöntä erikoissairaanhoidon terveydenhuoltolaissa säädettyjä enimmäisaikoja pidempään.

Tilanne ei ole korjaantunut lain edellyttämälle tasolle, vaikka sairaanhoitopiirit ovat asianmukaisesti monin eri keinoin sitä yrittäneet.

Syynä tähän oli koronapandemia, minkä vuoksi erikoissairaanhoidossa on jouduttu ensisijaisesti turvaamaan kiireellinen hoito.

Valvira ei määrännyt sairaanhoitopiireille seuraamuksia, vaan pyysi niiltä uudet kattavat selvitykset seurantatietoineen kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsystä elokuun lopun 2022 tilanteen mukaisesti. Selvitysten perusteella sairaanhoitopiireille avattiin jatkovalvonnat. Lisäksi Valvira avasi kahdeksan sairaanhoitopiirin valvonnat THL:stä keväällä saatujen seurantatietojen perusteella. Kaikki 15 valvontaa päätettiin joulukuussa 2022. Valvira jatkaa hoitoon pääsyn valvontaa hyvinvointialueilla.

Valvira määräsi Pohjanmaan hyvinvointialueen kuntayhtymän eli entisen Vaasan sairaanhoitopiirin sekä Satakunnan sairaanhoitopiirin lopettamaan tulehduksellisten suolistosairauksien ja mahasyövän leikkaukset marraskuun loppuun 2022 mennessä. Määräyksellä Valvira velvoitti järjestämään näitä leikkauksia tarvitsevien potilaiden hoidon erikoissairaanhoidon työnjakoa ja tehtävien keskittämistä koskevan asetuksen mukaisesti yliopistosairaalaan, jotta potilasturvallisuus ei vaarantuisi.

Vanhuspalvelujen valvonnassa painottui edelleen vanhuspalvelulain mukaisen vähimmäishenkilöstömitoituksen valvonta. Valviran ja aluehallintovirastojen sopiman työnjaon mukaisesti Valviran rooli henkilöstömitoituksen valvonnassa painottui valvonnan koordinointiin ja yhdenmukaistamiseen. Suurimmassa osassa toimintayksiköistä lakisääteinen henkilöstömitoitus on toteutunut ja mitoitusten alitukset ovat olleet pääosin vähäisiä.

Vanhuspalvelulain mukaisen vähimmäishenkilöstömitoituksen nousun vuoksi Valvira ja aluehallintovirastot julkaisivat ohjeen, jonka mukaan hoiva-avustajien määrää vanhusten ympärivuorokautisten toimintayksiköiden henkilöstössä on mahdollista lisätä. Ohjeessa korostettiin, että ensisijaista on kuitenkin henkilöstörakenteen ja osaamisen monipuolistaminen.

Valvira ja aluehallintovirastot jatkoivat vakiintuneen käytännön mukaisesti lastensuojelulaissa säädettyjen määräaikojen valvontaa. Vuonna 2022 valvontaan otettiin 145 kuntaa. Kunnille ja hyvinvointialueille annettiin myös useita valvontaviranomaisten ohjeita, jotka koskivat esimerkiksi sosiaalityöntekijän asiakasmääriä, palvelujen laatua, lasten perusoikeuksia ja jälkihuollon järjestämistä.

Valvira on jo useana vuonna koonnut Valviran ja aluehallintovirastojen alueellisista ja valtakunnallisista sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevista valvontahavainnoista raportit THL:lle. THL hyödyntää tietoja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen asiantuntija-arvioinneissa. Myös STM hyödyntää raportteja vuotuisissa ohjausneuvotteluissa alueiden kanssa. Tiedot toimitettiin vuodelta 2021 ja vuoden 2022 alusta valtakunnallisesti ja hyvinvointialueittain palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta ja laadusta määriteltujen kokonaisuuksien sekä STM:n alueellisten painopisteiden mukaisesti.

Valvira päivitti sosiaalipalvelujen omavalvontasuunnitelmalomakkeen. Päivitetty lomake ohjaa ja tukee sosiaalihuollon palveluntuottajien omavalvonnan toteuttamista ja hyvinvointialueiden palvelujen järjestämistä. Omavalvontaan liittyvää ohjausta annettiin runsaasti päivittäisten yhteydenottojen yhteydessä, valvonta- ja lupahallinnon prosesseissa sekä sote-valvontaohjelman toteuttamisessa. Hyvinvointialueille järjestettiin yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa omavalvontaseminaarit.

Varhaiskasvatuksessa valvonta kohdistui kunnallisten päiväkotien henkilöstömitoitukseen ja ryhmien enimmäiskokoihin niissä kunnissa, joissa vuosien 2020 ja 2021 selvityksessä oli todettu epäkohtia. Kunnallisten päiväkotien henkilöstömitoitus ja ryhmäkoko toteutuvat pääsääntöisesti hyvin. Uusi varhaiskasvatuksen valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2023–2025 julkaistiin.

Asiakastietolakiin ja toisiokäyttölakiin perustuva valvonta

Asiakastietolain mukaisesti Valviran tehtävänä on valvoa ja edistää asiakastietolain mukaisen asiakas- ja potilastietojärjestelmien, asiakastietojen välityspalvelujen, Kanta-palvelujen sekä hyvinvointisovellusten vaatimustenmukaisuutta. Asiakastietolakiin perustuvia valvontoja aloitettiin 127, ja tietojärjestelmien poikkeailmoituksia Valvira vastaanotti 65. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietoturvahkista ja -loukkauksista Valvira vastaanotti EU:n verkko- ja tietoturvadirektiivin eli NIS-direktiivin perusteella viisi ilmoitusta.

Valviran vastuulla on myös ylläpitää julkista rekisteriä olennaiset vaatimukset täyttävistä tietojärjestelmistä ja hyvinvointisovelluksista. Vuoden 2022 lopussa Valviran rekisterissä oli 387 tietojärjestelmää.

Lisäksi Valvira valvoo, että sosiaali- ja terveystietojen toisiokäyttöympäristöt täyttävät tietosuojaa ja tietoturvaa koskevat vaatimukset. Ensimmäiset tietoturvalliset käyttöympäristöt julkiseen rekisteriin rekisteröitiin vuonna 2022. Vuoden lopussa rekisterissä oli yhdeksän käyttöympäristöä.

Alkoholi- ja tupakkalakien valvonta ja ympäristöterveydenhuolto

Vuosille 2019–2024 laaditun alkoholihallinnon valtakunnallisen valvontaohjelman toimeenpano jatkui. Valvontaohjelmassa on määritelty alkoholihallinnon tavoitteet ja strategiset painopisteet, joilla ohjataan alueellisen alkoholihallinnon resurssien käyttöä ja selvennetään alkoholilain toimeenpanoon liittyvien eri toimijoiden rooleja ja vuorovaikutusta.

Alkoholielinkeinoon liittyviä lupa- ja ilmoitusasioita Valvira käsitteli yhteensä 677. Alkoholijuomien valmistuksen luvanhaltijoiden määrä oli edelleen kasvussa, tukkumyyjien määrä sen sijaan laski hieman. Alkoholielinkeinoon kohdistuvia tarkastuksia tehtiin 167. Tarkastuksissa painottuivat erityisesti luomuvalvonta ja tukkumyyjien luomutarkastukset. Markkinavalvontanäytteitä otettiin 80 tuotteesta. Koronapandemia vaikutti edelleen alkoholitarkastuksiin.

Väkevien alkoholijuomien markkinoinnista annettiin kieltopäätös, josta valitettiin markkinaoikeuteen. Valviran päätöksen hyväksyvä ratkaisu asiaan saatiin vuoden 2023 alussa.

Alkoholijuomien anniskelua, vähittäismyyntiä ja markkinointia koskevat kolme yleisohjetta päivitettiin. Ohjeita täydennettiin uuden alkoholilain voimassaoloaikana syntyneillä tulkintalinjauksilla. Edelliset versiot ohjeista oli julkaistu lähes välittömästi uuden alkoholilain voimaantumisen jälkeen.

Toukokuun alussa voimaan tulleet tupakkalain muutokset vaikuttivat laajasti tupakkalain alaisten tuotteiden valmistajien, maahantuojien ja myyjien toimintaan. Tupakkaa koskevat ohjeet päivitettiin kattavasti uudistuneen tupakkalain ja valvonnassa kertyneen tiedon mukaisiksi. Myös valvonnan painopisteet tarkentuivat. Kuntien valvontayksiköille annettiin ohjausta tupakkalain muutoksista ja niistä tiedotettiin laajasti.

Valvira varautui vuoden aikana erityisesti valmistajia ja maahantuojia koskevaan niin sanottuun plain packaging -sääntelyyn eli tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyyntipakkausten yhdenmukaistamiseen. Nämä muutokset tulevat täysimääräisesti voimaan 1.5.2023.

Valvonnan näkökulmasta merkittävä muutos on omavalvontavelvollisuuden laajentuminen tuotteiden lainmukaisuuden valvontaan ikäraja- ja valvonnan lisäksi. Tarkoituksena on, että koko myyntiketju osallistuu tuotevalvontaan aiempaa tehokkaammin ja että lainvas-
taisia tuotteita ei myydä kuluttajille.

Terveydensuojelun ohjaus jatkui valtakunnallisen terveydensuojelun valvontaohjelman mukaisesti. Terveyshaittojen kokonaisvaltaisen arvioinnin ohjaukseen laadittiin kunnan terveydensuojeluviranomaisille ohjeistus tuulivoiman elinympäristövaikutusten arviointiin.

Digitalisaatio

Alkoholielinkeinorekisterin uudistamishankkeen eli Allu 2.0 -hankkeen työ jatkui hyvin tiiviinä koko vuoden, mutta sovelluskehityksen vuoksi käyttöönotto siirtyi kevääseen 2023. Uudistuksen jälkeen Allun sähköisessä asiointissa on mahdollista tehdä lupahakemus tai ilmoitus, joka liittyy alkoholin anniskeluun, vähittäismyyntiin, valmistukseen, tukku-
myyntiin, teolliseen käyttöön, maahantuontiin, maastavientiin tai ulkomaanliikenteen myyntiin. Hakemus tai ilmoitus ohjautuu automaattisesti oikealle aluehallintovirastolle tai Valviralle käsiteltäväksi.

Uusi palveluntuottajarekisteri Soteri on tärkeä osa Valviran digitaalisten palvelujen laajentamista ja hallitusohjelman digitalisaation edistämisen ohjelmakokonaisuutta. Soteriin

kootaan perustiedot kaikista yksityisistä ja julkisista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajista sekä yksityisistä varhaiskasvatuksen palveluntuottajista. Soteri toimii myös valvontatiedon rekisterinä. Vuoden 2022 aikana rekisterin kilpailutus saatiin päätökseen ja hankintasopimus sovellustoimittajan kanssa tehtiin. Samoin sopimus Sampo-asianhallintajärjestelmän jatkokehityksen hankinnasta.

**Soteri-rekisteristä
tehtiin hankinta-
sopimus.**

Avoimen datan määrä kasvoi. Uusina tietoina avoimen datan palvelussa julkaistiin terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevia valvontalautakunnan tilastoja avoimen datan palvelussa. Tiedot koskevat laillistettujen lääkäreiden ja sairaanhoitajien sekä terveydenhuollon nimikesuojattujen lähihoitajien ammattioikeuksien menetystä tai rajoittamista. Tilastoista selviää, kuinka moneen eri henkilöön valvontaratkaisut ovat kohdentuneet ajalla 2010–2022 ja kunkin vuoden aikana. Lisäksi näkyy ammattioikeuksien kokonaismäärä vuoden lopun tilanteen mukaisesti.

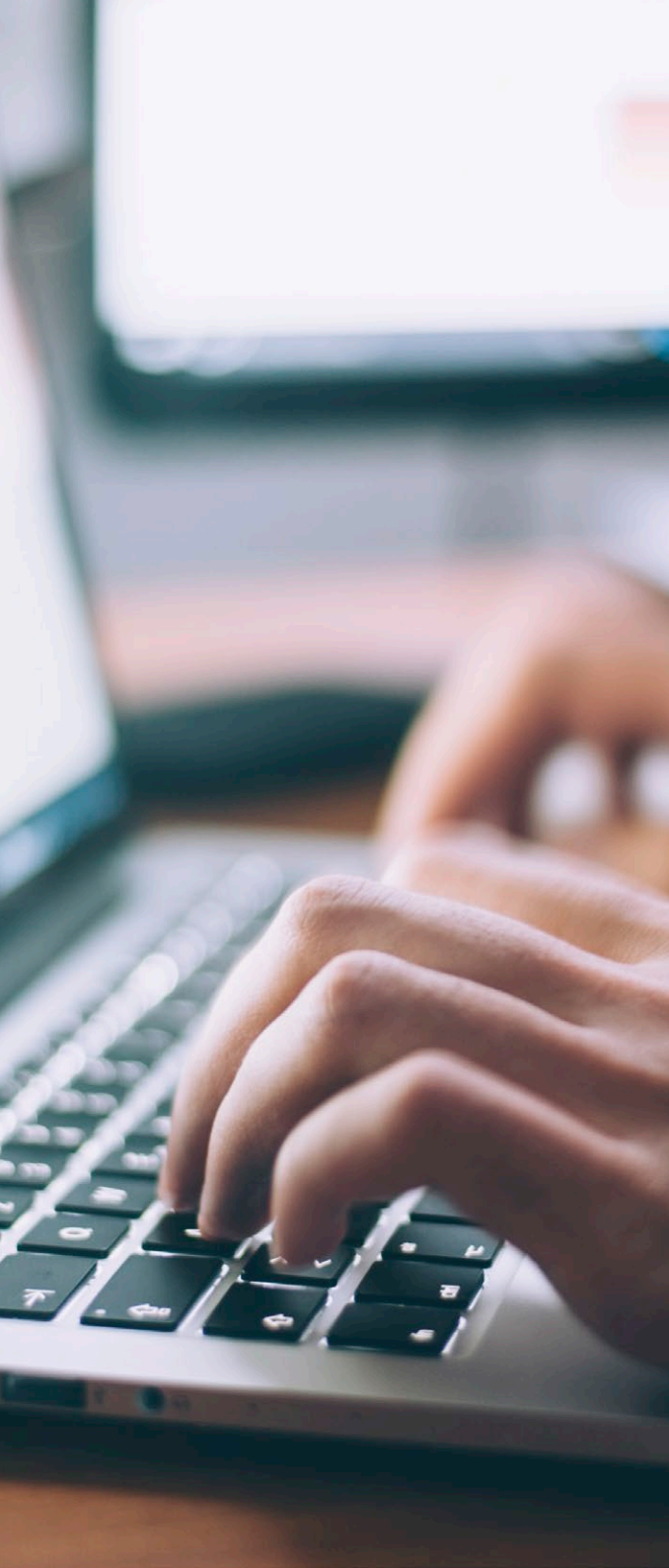
Aiemmin Valvira on julkaissut avointa dataa sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden lukumäärätilastoista sekä alkoholielinkeinorekisterin tietosisällöistä, kuten alkoholijuomien anniskelupaikoista ja vähittäismyyntipaikoista, tukkumyyjistä, valmistajista ja ennakkoon hyväksytyistä anniskelualueista.

Terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattihenkilöitä koskevat julkiset tietopalvelut JulkiTerhikki ja JulkiSuosikki ovat vakiintuneet hyvin tarpeelliseksi palveluiksi. Vuonna 2022 näihin tietopalveluihin tehtiin peräti 3 113 807 hakua (2 146 312 hakua vuonna 2021 ja 1 884 203 vuonna 2020).

Valviran ylläpitämä talous- ja allasvesihygienisen osaamisen testausjärjestelmä OSTI uudistettiin täysin ja otettiin käyttöön vuodenvaihteessa. Uusi OSTI-järjestelmä mahdollistaa sähköisen testaamisen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattioikeushakemuksista jo valtaosa (85,7 %) saapuu sähköisen asioinnin kautta.

Asiakkaiden apuna sähköisessä asiointissa on vuodesta 2021 alkaen toiminut tsättirobotti Valle. Viime vuonna robotin kanssa käytiin lähes 14 100 keskustelua. Valle neuvoo yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja ilmoitusasioissa, sosiaali- ja terveydenhuollon ammattioikeuden hakemisessa ja sosiaali- ja terveydenhuollon kanteluiden tekemisessä. Valle auttaa myös Valveri-toimintaker-tomuspalvelussa, kun yksityisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottajat antavat vuosittain toimintakertomuksen lupaviranomaiselle.

Viestintä

Asiakas- ja potilasturvallisuutta sekä elinympäristön turvallisuutta tuettiin monin eri viestinnän keinoin. Valviran viestintä perustuu vahvasti viraston strategiaan, jossa avoin ja vaikuttava viestintä on määritelty tärkeäksi mahdollistajaksi strategisten tavoitteiden saavuttamisessa.

Hyvinvointialueiden omavalvontavastuuta varauduttiin tukemaan viestinnällisesti. Hyvinvointialueille suunnattu säännöllisesti julkaistava kaksikielinen tiedote ”Vaikuttavaa omavalvontaa” julkaistiin ensimmäisen kerran tammikuussa 2023. Tiedotteen sisältö painottuu hyvinvointialueiden omavalvonnan onnistumisen ja vahvistamisen kannalta olennaisiin asioihin.

Yhteistyössä aluehallintoviraston kanssa aloitettiin sosiaali- ja terveydenhuollon kanteluja koskeva viestintä, jonka tavoitteena on ohjata kantelut oikealle viranomaiselle. Valvira siirtää vuosittain noin tuhat kantelua aluehallintovirastoihin, joihin ne laissa määritellyn työnjaon mukaan kuuluvat. Tämä hidastaa kantelujen käsittelyä ja vie asiantuntijoiden aikaa muusta valvontatyöstä. Viestintä jatkuu vuoden 2023 aikana.

Verkkosivusto Valvira.fi on edelleen Valviran tärkein viestintäkanava asiakkaille ja sidosryhmille. Verkkoviestinnän kehittämisessä hyödynnettiin aiempaa enemmän analytiikkaa, jonka hyödyntäminen jatkuu Valvira.fi-sivuston uudistamisprojektissa. Projektin tavoite on tehdä käyttäjälähtöinen, saavutettava ja hakukoneoptimoitu uusi verkkosivusto, jolla asiointi on helppoa ja jonka kieli on selkeää ja ymmärrettävää. Tavoitetta tukemaan asiantuntijoille järjestettiin koulutusta verkkotekstien kirjoittamisesta.

Selkeä ja ymmärrettävä kieli on yksi Valviran viestinnän tärkeistä tavoitteista ja vaikuttavan viestinnän edellytyksistä. Viestintäryhmä järjesti asiantuntijoille koulutusta myös ohjeiden ja päätösten kirjoittamiseen, jotta ne olisivat mahdollisimman selkeitä ja kaikille ymmärrettäviä.

Intranet-sivusto uudistui henkilöstölle tehdyn käyttäjätutkimuksen ja saavutettavuusauditoinnin tulosten pohjalta. Henkilöstön kanssa hyvässä vuorovaikutuksessa toteutetun kehitystyön jälkeen sivusto on saavutettava ja tukee entistä paremmin arjen työtä, yhteisöllisyyttä ja hyvää työnantajakuva.

Häiriötilanteisiin varauduttiin osallistumalla harjoituksiin.

Viestintäryhmä varautui häiriötilanteisiin osallistumalla tietosuoja- ja tietoturvaloukkausten hallinnan harjoitukseen Taistoon sekä Loviisa22-säteilytilanneharjoitukseen. Alkoholinkeinorekisteri Allun uudistuksen viestintää toteutettiin viestintäsuunnitelman mukaisesti. Asiakasviestintä uuden rekisterin lähestyvistä käyttöönotosta ja sen vaikutuksista aloitettiin.

Työnantajakuvan vahvistaminen yhteistyössä henkilöstöhallinnon kanssa jatkui. Sosiaalisen median kanavissa sekä viraston sisäisissä kanavissa tuotiin aiempaa enemmän esiin viraston työtä ja asiantuntijoita. Sosiaalisessa mediassa suosituimpia sisältöjä olivatkin työpaikkailmoitukset sekä valviralaisista kertovat julkaisut.

Verkostomainen yhteistyö Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimean, Säteilyturvakeskus STUKin ja Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin viestijöiden kanssa vahvistui.

Twitter-tiliämme @ValviraViestii seurasi vuoden 2022 lopussa noin 10 700 henkilöä. Määrä on noin 1 700 enemmän kuin vuotta aiemmin. Viraston Twitter-näkyvyyttä vahvistavat Valviran johdon ja asiantuntijoiden henkilökohtaiset tilit, joilta jaetaan Valviran sisältöjä runsaslukuiselle seuraajajoukolle. Viraston LinkedIn-tilin seuraajien määrä on noin 19 400, lähes 5 300 enemmän kuin vuotta aiemmin. Verkkosivuilla julkaistut uutiset, mediatiedotteet ja asiantuntijablogit saivat sosiaalisessa mediassa paljon huomiota niin kansalaisilta, medialta kuin muilta virastoilta. Valvira.fi-sivustolla oli vuoden aikana yli 1,5 miljoonaa käyntiä.

4. Toiminnallinen tehokkuus

4.1 Toiminnan taloudellisuus

Valviran ydinprosessit ovat 1) terveydenhuollon oikeusturvan ja korkean laadun edistäminen, 2) sosiaalihuollon oikeusturvan ja korkean laadun edistäminen, 3) alkoholista aiheutuvien haittojen ehkäisy ja 4) elinympäristön terveystarkkailun hallinta.

Valvirassa on käytössä Kieku-järjestelmä ja työajankohdennuksiin perustuva jakopalkkalaskenta. Jakopalkkalaskennassa henkilöstökustannukset kohdennetaan toiminnolle kirjatun työajan perusteella.

Oheisessa taulukossa (taulukko 1) on kuvattuna ydinprosesseille kohdistuneet henkilötyövuodet ja kustannukset vuodelta 2022 sekä vertailuvuosilta 2020–2021.

Ydinprosessit	2020		2021		2022	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Terveydenhuollon oikeusturvan ja korkean laadun edistäminen	8 993	92,0	9 692	98,4	11 373	110,4
Sosiaalihuollon oikeusturvan ja korkean laadun edistäminen	3 540	35,4	3 858	39,5	4 169	40,6
Alkoholista aiheutuvien haittojen ehkäisy	1 931	20,8	2 029	21,7	2 063	22,8
Elinympäristön terveystarkkailun hallinta	1 400	14,6	1 439	14,9	1 674	17,1
Yhteensä	15 864	162,8	17 018	174,5	19 279	190,9

Ylimmän johdon, henkilöstö-, talous- ja tietohallinnon sekä viestinnän kustannukset ja henkilötyövuodet on kohdistettu laskennallisesti prosesseille.

Taulukko 1: Ydinprosessien kustannusten ja henkilötyövuosien kehitys.

4.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Maksullisen toiminnan kokonaiskustannusvastaavuusprosentti vuonna 2022 oli 102 %, tavoite oli 100 %. Vuonna 2021 kustannusvastaavuus oli 104 %. Valviralle tuli vuodelle 2022 uusia suoritteita, joista merkittävimpänä tupakkalain mukainen valvontamaksu, josta kertyi tuloja noin 610 000 euroa.

Maksuperustelain mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuusprosentti oli 90 % (2021 vuonna 100 %). Tuloja kertyi noin 225 000 euroa enemmän kuin vuonna 2021, vaikka aluehallintovirastot eivät enää tilittäneet osuutta yksityisen terveyden- ja sosiaalihuollon vuosimaksuista Valviralle (tuloutus vuonna 2021 oli 602 455 euroa). Tuloja kertyi edellisvuotta enemmän kaikilla osa-alueilla. Tupakkalain mukaisesti ilmoitustuloihin 462 300 euroa sisältyy edelleen runsaasti epävarmoja saatavia, joihin jouduttaneen tekemään tileistäpoistoja tulevina vuosina. Maksuperustelain mukaisesti julkisoikeudellisiin suoritteisiin sisältyy suoritteita, joista valtion maksuperustelain 6 §:n 3 momentissa tarkoitettusta terveyden- ja sairaanhoitoon liittyvästä perustellusta syystä peritään oma-kustannusarvoa alemmat maksut.

Erillislakien mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden (alkoholilaki 1102/2017) kustannusvastaavuus oli 128 % (131 % vuonna 2021). Suoritteet eivät ole nykyisellään kustannusvastaavia ja suoritteiden hintoja tarkastellaan uuden Allu 2.0 -tietojärjestelmän käyttöönoton jälkeen.

	Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus yhteensä		Maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet			Erillislakien mukaiset suoritteet (alkoholilaki 1102/2017)		
	2022	2022	2022	2021	2020	2022	2021	2020
	tilinpäätös	tavoite	tilinpäätös	tilinpäätös	tilinpäätös	tilinpäätös	tilinpäätös	tilinpäätös
TUOTOT								
Maksullisen toiminnan tuotot								
- maksullisen toiminnan myyntituotot	7 591	5 500	5 916	5 690	5 024	1 066	1 074	1 061
- maksullisen toiminnan muut tuotot	0			1		0	0	0
Tuotot yhteensä	7 591	5 500	5 916	5 691	5 024	1 066	1 074	1 061
KOKONAISKUSTANNUKSET								
Erilliskustannukset								
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	6		6	3	4	0	0	
- henkilöstökustannukset	2 313		2 076	1 801	1 707	225	214	183
- vuokrat	1		1			0	0	
- palvelujen ostot	83		69	51	31	10	6	20
- muut erilliskustannukset	4		3	1		1	2	1
Erilliskustannukset yhteensä	2 407	2 500	2 155	1 856	1 742	236	222	204
Osuus yhteiskustannuksista								
- tukitoimintojen kustannukset	3 888		3 405	2 821	2 912	464	454	445
- poistot	224		222	288	276	2	12	30
- korot	0		0	0	0	0	0	0
- muut yhteiskustannukset	912		781	707	618	131	132	77
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	5 024	3 000	4 408	3 816	3 806	597	598	552
Kokonaiskustannukset yhteensä	7 431	5 500	6 563	5 672	5 548	833	820	756
Kustannusvastaavuus	160	0	-647	19	-524	233	254	305
Kustannusvastaavuusprosentti	102 %	100 %	90 %	100 %	91 %	128 %	131 %	140 %

Taulukko 2: Kustannusvastaavuuslaskelma.

5. Tuotokset ja laadunhallinta

5.1 Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaus, luvat ja valvonta

5.1.1 Ammattihenkilöiden laillistukset ja nimikesuojaukset

Terveydenhuollon ammattihenkilöt

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden kokonaislukumäärä vuoden 2022 lopussa oli 539 482 ammattihenkilöä.

Ammatinharjoittamisoikeutta koskevien myönteisten päätösten määrä laski vuonna 2022 verrattuna edelliseen vuoteen. Päätösten määrän lasku johtui pääosin hoitoalan ammattioikeushakemusten vähenemisestä. Samanaikaisesti terveydenhuollon lähihoitajia rekistrettiin edelliseen vuoteen verrattuna hieman enemmän.

Myönnetyt terveydenhuollon laillistukset ja nimikesuojaukset jaoteltuina kotimaisen ja ulkomaisen tutkinnon nojalla oikeuden saaneisiin

Terveydenhuollon laillistukset ja nimikesuojaukset	2020	2021	2022
Ammattioikeudet yhteensä	18 907	16 680	15 477
Laillistukset	9 725	9 173	8 073
Nimikesuojaukset	9 182	7 507	7 404
Laillistukset ja nimikesuojaukset, joissa tutkinto on suoritettu kotimaassa yhteensä	18 440	16 225	14 985
Laillistukset	9 279	8 725	7 597
Nimikesuojaukset	9 161	7 499	7 388
Laillistukset ja nimikesuojaukset, joissa tutkinto on suoritettu ulkomailla yhteensä	467	455	492
Laillistukset	446	447	476
Nimikesuojaukset	21	8	16

* Yhdellä henkilöllä voi olla useita ammattioikeuksia. Luku kertoo voimassa olevista ammattioikeuksista, ei työssä olevien henkilöiden määrää.

Taulukko 3: Terveydenhuollon laillistukset ja nimikesuojaukset 2020–2022*.

Lääkäreille myönnettyjen laillistusten kokonaislukumäärä säilyi vuoden 2021 lukumäärän tasolla, jolloin lukumäärät kasvoivat huomattavasti. Lääketiedettä toisessa EU/ETA-maassa opiskelevien opiskelijarekisteröinnit 4. vuoden osalta laskivat edelleen. Lääketieteen 4. vuoden rekisteröintejä tehtiin eniten Latviassa (51), Romaniassa (34) ja Ruotsissa (34) opiskeleville ja 5. vuoden rekisteröintejä tehtiin eniten Latviassa (62) ja Virossa (44) opiskeleville.

Lääkäreille myönnetyt oikeudet ja luvat	2020	2021	2022
Laillistettu lääkäri	869	1001	1003
Tutkinto suoritettu Suomessa	631	736	729
Tutkinto suoritettu EU/ETA-maassa	210	213	229
Tutkinto suoritettu EU/ETA-alueen ulkopuolella	28	52	45
Laillistettu erikoislääkäri	796	737	712
Tutkinto suoritettu Suomessa	759	695	672
Tutkinto suoritettu EU/ETA-maassa	27	41	39
Tutkinto suoritettu EU/ETA-alueen ulkopuolella	0	1	1
4. vuoden lääketieteen opiskelija	834	985	892
Tutkinto suoritettu Suomessa	618	786	726
Tutkinto suoritettu EU/ETA-maassa	216	199	165
Tutkinto suoritettu EU/ETA-alueen ulkopuolella	0	0	1
5. vuoden lääketieteen opiskelija	915	942	975
Tutkinto suoritettu Suomessa	713	738	766
Tutkinto suoritettu EU/ETA-maassa	198	200	205
Tutkinto suoritettu EU/ETA-alueen ulkopuolella	4	4	4
EU/ETA-alueen ulkopuolisen tutkinnon hyväksyminen	148	129	178

* Yhdellä henkilöllä voi olla useita ammattioikeuksia. Luku kertoo voimassa olevista ammattioikeuksista, ei työssä olevien henkilöiden määrää.

Taulukko 4: Lääkäreille myönnetyt oikeudet ja luvat 2020–2022*.

EU/ETA-alueen ulkopuolisen tutkinnon hyväksymisasiota päätettiin 252 kappaletta, joista myönteinen päätös annettiin 178 tapauksessa. Kielteisen päätöksen tai rauenneen asian pääasiallinen syy on se, että hakija ei pysty toimittamaan kaikkia Valviran edellyttämiä liiteasiakirjoja. Vuonna 2022 Valvira myös päätti erillisellä projektilla suuren määrän hakemuksia, joissa hakija on pysytellyt passiivisena. Projekti selittää osaltaan, miksi kielteisiä päätöksiä ja rauenneita asioita käsiteltiin huomattava määrä.

EU/ETA-alueen ulkopuolella kouluttautuneille lääkäreille toimilupia aiempaa enemmän.

Lupa toimia lääkärinä tarkoittaa toimilupaa, joka myönnetään EU/ETA-alueen ulkopuolella kouluttautuneelle lääkärille, joka saa toimia lääkärin tehtävässä pätevöitymis-kuulustelujensa aikana yhteensä kahden vuoden ajan. Näitä lupia myönnetään korkeintaan kuuden kuukauden jaksoina useamman kerran vuodessa toimipaikan vaihtuessa. Kuuden

kuukauden harjoittelun, kielikokeen ja kuulustelujen hyväksytyn suorittamisen jälkeen lääkärit laillistetaan tai he saavat määräaikaisen toimiluvan. Vuonna 2022 toimilupia myönnettiin 269 kappaletta 165 hakijalle. Kun vastaavasti vuonna 2021 toimilupia myönnettiin 219 kappaletta 137 hakijalle.

Uusien psykoterapeuttien määrä laski verrattuna vuoteen 2021. Vuonna 2022 tehtiin 251 nimikesuojauksia, kun vuonna 2021 nimikesuojauksia tehtiin 319. Psykoterapeuttien kokonaislukumäärä vuoden 2022 loppuun laskettuna oli 8 924. Vuonna 2022 nimikesuojauksia myönnettiin eniten Helsingin yliopistosta (57 kpl), Jyväskylän yliopistosta (57 kpl) ja Oulun yliopistosta (56 kpl) valmistuneille. Valvira myönsi vuonna 2022 neljä nimikesuojauksia ulkomaalaisen koulutuksen nojalla, kun vuonna 2021 niitä myönnettiin yksi.

Suomessa koulutettujen sairaanhoitajien laillistusten lukumäärä jatkoi laskuaan. Vuonna 2022 myönnettiin sairaanhoitajan laillistuksia 842 edellisvuotta vähemmän. Vastaava laskeva ilmiö on havaittavissa eräissä muissa hoitoalan laillistusmäärissä. Muun muassa laillistettujen kättilöiden määrä vuonna 2022 oli 145, kun vuonna 2021 laillistuksia myönnettiin 175. Terveystenhoitajille myönnettyjen laillistusten määrä puolestaan hieman nousi edellisestä vuodesta (689 vuonna 2022 ja 615 vuonna 2021).

Laboratoriohoitajille tehtyjen laillistusten määrä pysyi lähes samana edelliseen vuoteen verrattuna (180 vuonna 2022 ja 178 vuonna 2021).

Ulkomaisen sairaanhoitajakoulutuksen perusteella laillistuksia myönnettiin hieman edellisvuotta vähemmän. Toisessa EU/ETA-maassa koulutuksen suorittaneita sairaanhoitajia laillistettiin yhteensä 22 (Ruotsissa 11). Vuonna 2021 lukumäärä oli 32. EU/ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen suorittaneiden sairaanhoitajien laillistusten lukumäärä puolestaan nousi edellisvuoteen verrattuna. Vuonna 2022 myönnettiin 23 sairaanhoitajan laillistusta EU/ETA-alueen ulkopuolella suoritettun sairaanhoitajan tutkinnon perusteella, kun vuonna 2021 vastaava lukumäärä oli 16. Suurin osa laillistetuista sairaanhoitajista oli lähtöisin Filippiineiltä. EU/ETA-alueen ulkopuolelta tulleita hakemuksia kirjattiin vuoden aikana selvästi edellisvuotta enemmän, yhteensä 108 kappaletta. Vuoden 2021 aikana kirjattujen hakemusten määrä oli 79.

Hoitohenkilökunnalle myönnetyt oikeudet ja luvat	2020	2021	2022
Laillistettu sairaanhoitaja	4 420	4 145	3 302
Tutkinto suoritettu ulkomailla	60	48	45
Nimikesuojattu terveydenhuollon lähihoitaja	7 923	6 169	6 267
Tutkinto suoritettu ulkomailla	8	3	7
Oikeus lääkkeenmääräämiseen yhteensä	148	258	174
Sairanhoitajan rajattu lääkkeenmääräämisoikeus	97	131	81
Optikon lääkkeenmääräämisoikeus	50	126	88
Suuhygienistin lääkkeenmääräämisoikeus	1	1	5

* Yhdellä henkilöllä voi olla useita ammattioikeuksia. Luku kertoo voimassa olevista ammattioikeuksista, ei työssä olevien henkilöiden määrää.

Taulukko 5: Hoitohenkilökunnalle myönnetyt oikeudet ja luvat 2020–2022*.

Valviran myöntämien lääkkeenmääräämisoikeuksien lukumäärä laski edellisvuodesta. Vuoden 2022 loppuun mennessä terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterissä Terhikissä oli 710 terveydenhuollon ammattihenkilöä, jolla oli voimassa oleva sairaanhoitajan rajattu lääkkeenmääräämisoikeus.

Terveydenhuollon toimintayksiköissä resurssien riittävyyden ja sitä kautta potilasturvallisuuden näkökulmasta on ongelmaksi muodostunut se, että toisessa EU/ETA-maassa kouluttautuneilla lääkäreillä on oikeus työskennellä opiskelijastatuksella vain 30 päivää valmistumisesta. Valvira on pyytänyt STM:ää muuttamaan sääntelyä siten, että oikeus olisi voimassa, kunnes Valvira on käsitellyt laillistamishakemuksen, jos laillistusta on haettu 30 päivässä valmistumisesta.

Sähköinen asiointi

Sähköinen asiointi kattaa valtaosan sosiaali- ja terveydenhuollon ammattioikeuksista. Hakemuksia saapui 85,7 % sähköisen asioinnin kautta vuonna 2022. Vuonna 2021 sähköisen asioinnin kautta saapui 80 % hakemuksista. Valviralla on tarkoituksena laajentaa sähköistä hakemista siten, että vuoden 2023 kaikki Suomessa koulutetut ammattihenkilöt voisivat hakea sähköisesti ammatinharjoittamisoikeutta. Tämä tarkoittaa hakemisen laajentamista muun muassa psykoterapeutteihin. Sähköinen asiointi on käytettävissä sellaisille hakijoille, jotka ovat suorittaneet sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön tutkinnon suomalaisessa yliopistossa, ammattikorkeakoulussa tai ammatillisessa oppilaitoksessa, ja tutkinnon suoritustiedot on merkitty korkeakoulujen valtakunnalliseen VIRTA-opintotietopalveluun tai ammatillisen tutkinnon osalta KOSKI-opintotietopalveluun. Sähköisen asioinnin kautta voi tilata myös rekisteriotteen tai niin sanotun EU-todistuksen.

JulkiSuosikkiin ja JulkiTerhikkiin tehtiin yli kolme miljoonaa hakua.

Vuonna 2010 avatun terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri Terhikin julkinen tietopalvelu eli JulkiTerhikki on vakiintunut hyvin tarpeelliseksi palveluksi. Palvelu on toiminut luotettavasti ja ollut ahkerassa käytössä. Haut JulkiSuosikkiin, eli sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri Suosikin julkiseen tietopalveluun tehdään samassa hakuportaalissa JulkiTerhikin kanssa. Tietopalvelu

näyttää samalla kertaa ammattihenkilölle molempiin rekistereihin merkityt oikeudet. Vuonna 2022 JulkiSuosikkiin ja JulkiTerhikkiin tehtiin yhteensä 3 113 807 hakua (2 146 312 hakua vuonna 2021 ja 1 884 203 hakua vuonna 2020).

JulkiTerhikki-palvelua täydentää vuonna 2021 avattu avoimen datan sivusto www.avoin-data.fi. Avoimen datan aineistossa on vuoden viimeisenä päivänä ammattihenkilöiden keskusrekisterissä voimassa olevien ammattioikeuksien lukumäärät ikäryhmittäin (alle 65-vuotiaat ja 65-vuotiaat ja sitä vanhemmat). Tiedot päivitetään vuosittain.

Valvira osallistui vuoden 2022 aikana erityisesti EU/ETA-alueen ulkopuolelta tuleville sairaanhoitajille suunnatun laillistusprosessin ja siihen olennaisesti liittyvän pätevyyskoulutuskokonaisuuden suunnitteluun ja kehittämiseen yhteistyössä eri ministeriöiden ja ammattikorkeakoulujen kanssa.

Valvirassa seurattiin tehostetusti Ukrainan sodan vaikutuksia ammattioikeusasioissa yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Ammattioikeushakemuksia Ukrainasta paenneilta henkilöiltä tuli kuitenkin odotettua vähemmän. Tämä saattoi johtua siitä, että terveydenhuollon ammattihenkilön on osattava joko suomea tai ruotsia ennen ammatinharjoittamisoikeuden saamista.

Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden laillistukset ja nimikesuojaukset

Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden kokonaislukumäärä vuoden 2022 loppuun laskettuna oli 237 847.

Myönnetyt sosiaalihuollon laillistukset ja nimikesuojaukset*

Sosiaalihuollon ammattioikeudet	2020	2021	2022
Laillistetut	3 076	3 370	2 935
Sosionomit	2 430	2 645	2 363
Sosiaalityöntekijät	466	497	366
Geronomit	117	166	148
Kuntoutuksen ohjaajat	63	62	58
Nimikesuojatut	7 514	5 479	5 110
Lähihoitajat	7 467	5 450	5 088
Kodinhoitajat	27	18	10
Kehitysvammaistenhoitajat	20	11	12
Yhteensä laillistuksia ja nimikesuojauksia	10 590	8 849	8 045

* Yhdellä henkilöllä voi olla useita ammattioikeuksia, luku kertoo voimassa olevista ammattioikeuksista, ei työssä olevien henkilöiden määrää.

Taulukko 6: Sosiaalihuollon laillistukset ja nimikesuojaukset 2020–2022.

Sosiaalihuollon ammattihenkilöille myönnettyjen ammatinharjoittamisoikeuksien kokonaislukumäärä laski edelliseen vuoteen verrattuna. Suurimpana ryhmänä sosiaalihuollon ammattihenkilöistä ovat edelleen nimikesuojattavat lähihoitajat ja toisena laillistettavat sosionomit.

Lähihoitajat voivat rekisteröityä joko sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin (Suosikki) tai terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin (Terhikki) taikka molempiin sen mukaisesti, missä tehtävissä työskentelevät.

Lähihoitajien rekisteröintejä tehtiin sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon perusteella vuoden 2022 aikana ammattihenkilörekistereihin (Suosikki/Terhikki) hieman edellisvuotta vähemmän, yhteensä 11 355. Vuonna 2021 lukumäärä oli yhteensä 11 619.

Lähihoitajaksi rekisteröityjä henkilöitä oli kuitenkin edellisvuotta enemmän, kaiken kaikkiaan 7 031 henkilöä (6 862 henkilöä vuonna 2021). Heistä 4 324 henkilöä rekisteröitiin molempiin rekistereihin. Vuonna 2021 vastaava henkilömäärä oli 4 757. Pelkästään Suosikkiin rekisteröityjen henkilöiden lukumäärä oli 764 ja pelkästään Terhikkiin rekisteröityjen 1 943 (vuonna 2021 vastaavat luvut 693 ja 1 412).

Myönnetyt sosiaalihuollon laillistukset ja nimikesuojaukset jaoteltuina kotimaassa ja ulkomailla suoritetun tutkinnon mukaisesti.*

Sosiaalihuollon laillistukset ja nimikesuojaukset	2020	2021	2022
Ammattioikeudet yhteensä	10 590	8 892	8 045
Laillistukset	3 076	3 409	2 935
Nimikesuojaukset	7 514	5 483	5 110
Laillistukset ja nimikesuojaukset, joissa tutkinto on suoritettu kotimaassa yhteensä	10 566	8 849	8 015
Laillistukset	3 054	3 370	2 913
Nimikesuojaukset	7 512	5 479	5 102
Laillistukset ja nimikesuojaukset, joissa tutkinto on suoritettu ulkomailla yhteensä	23	43	30
Laillistukset	22	39	22
Nimikesuojaukset	1	4	8

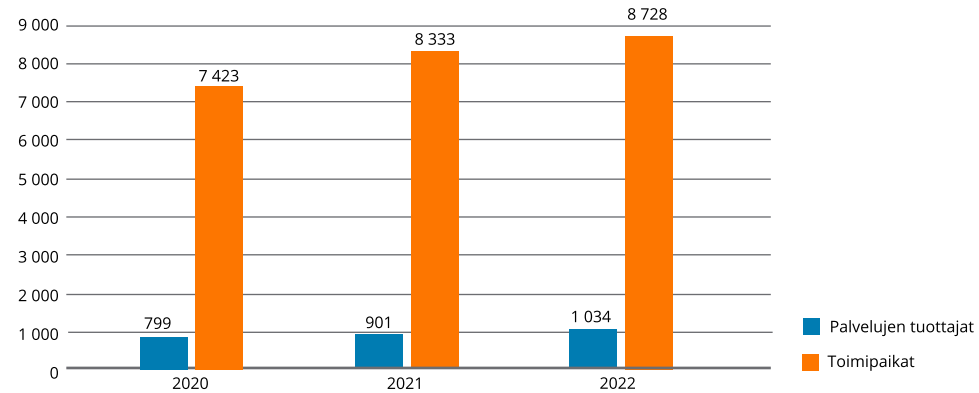
* Yhdellä henkilöllä voi olla useita ammattioikeuksia, luku kertoo voimassa olevista ammattioikeuksista, ei työssä olevien henkilöiden määrää.

Taulukko 7: Sosiaalihuollon laillistukset ja nimikesuojaukset 2020–2022.

5.1.2 Yksityisten palveluntuottajien luvat

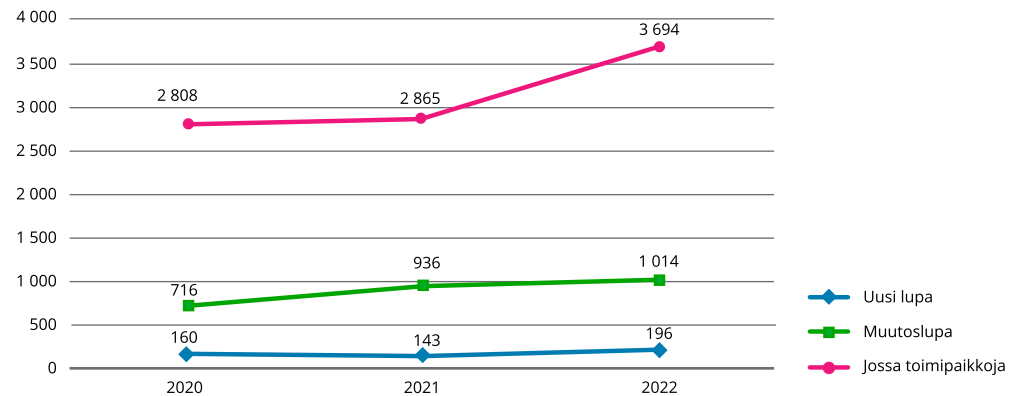
Yksityisen terveydenhuollon luvat

Valviran luvalla toimi vuoden 2022 lopussa 1 034 palvelujen tuottajaa ja 8 728 toimipaikkaa. Vuoden aikana uusia palvelujen tuottajia on tullut lisää 133 ja toimipaikkoja 395.

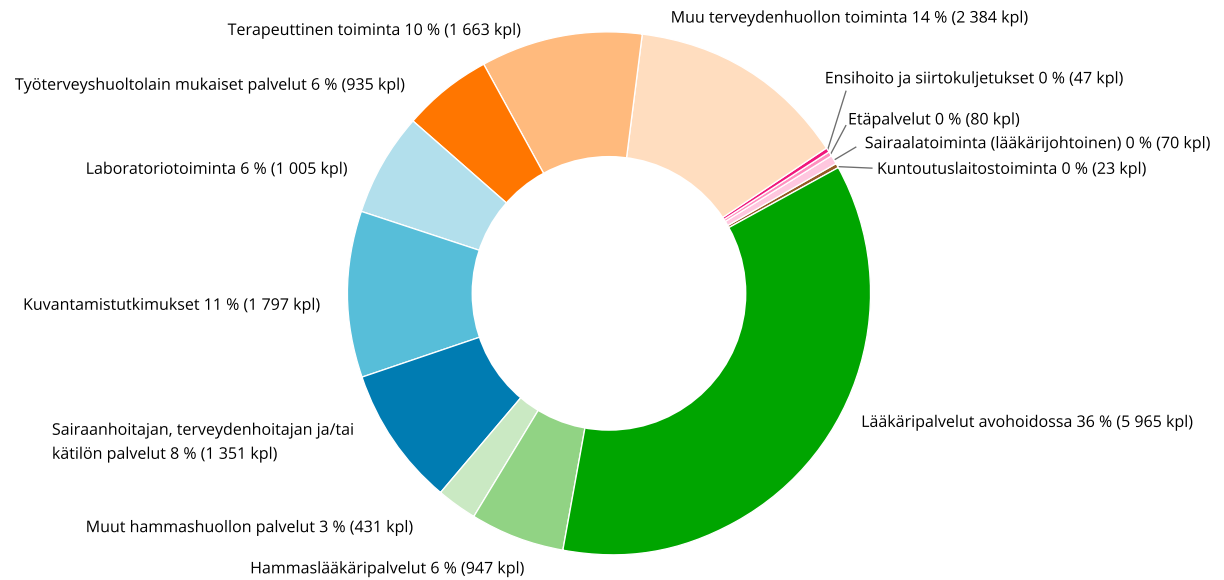
Kuvio 1: Valviran luvalla toimivien yksityisen terveydenhuollon palveluntuottajien määrät ja toimipaikat vuosina 2020–2022.

Valvira myönsi uusia lupia 196 ja muutoslupia 1 014. Uusia lupia myönnettiin 53 enemmän ja muutoslupia 78 enemmän kuin edellisellä vuonna. Yksityisen terveydenhuollon palvelujen tuottajien ja toimipaikkojen määrät kasvavat vuodesta toiseen.

Kuvio 2: Yksityisen terveydenhuollon lupapäätökset ja niihin sisältyneet toimipaikat vuosina 2020–2022.

Palvelualoissa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna.

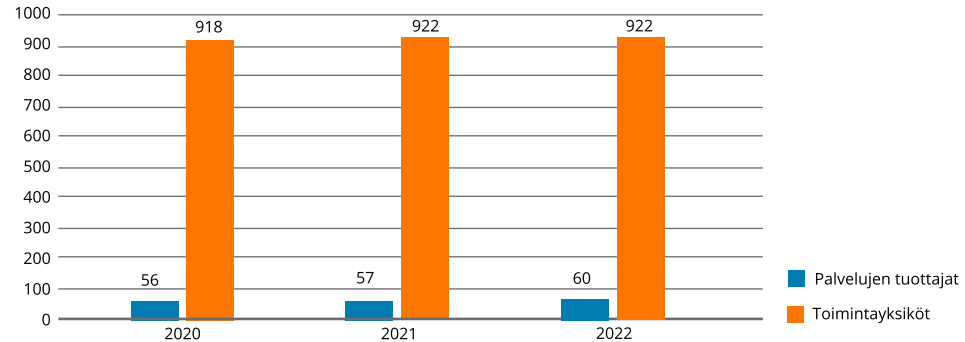

Kuvio 3: Yksityisen terveydenhuollon toimipaikoissa tuotettavat palvelut (31.12.2022).

Yksityisen sosiaalihuollon luvat

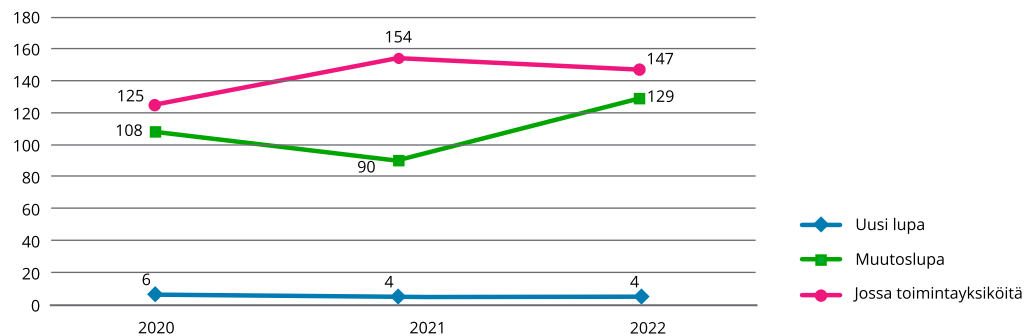
Sosiaalihuoltolain ja vanhuspalvelulain lakimuutosten vuoksi Valvira yhdessä aluehallintovirastojen kanssa toteutti lain edellyttämät muutokset lupa- ja ilmoitusprosesseihin sekä teki ohjeen uudistuksen vaikutuksista palvelujen tuottajille ja hyvinvointialueille.

Palvelujen tuottajien ja toimintayksiköiden määrässä ei tapahtunut merkittävää muutosta edelliseen vuoteen verrattuna. Valviran luvalla toimii 60 sosiaalihuollon palvelujen tuottajaa ja 922 toimintayksikköä. Palveluntuottajia koskevat yksikkökohtaiset keskeneräiset valvontaprosessit pitkittivät lupa-asioiden käsittelyä.

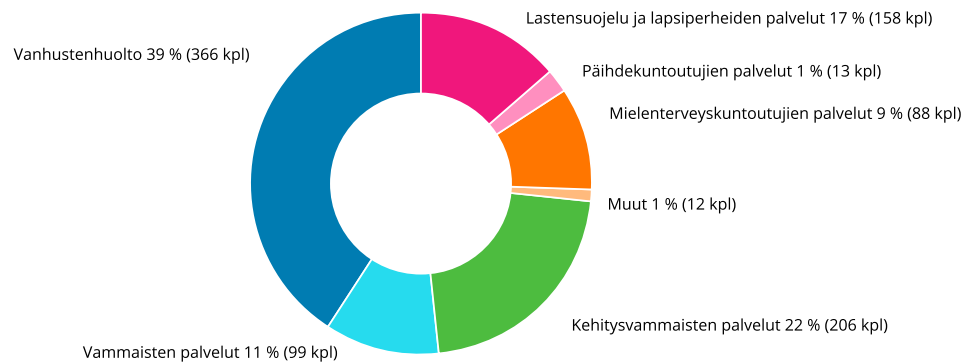
Kuvio 4: Valviran luvalla toimivien sosiaalihuollon palvelujen tuottajien määrä ja toimintayksiköt vuosina 2020–2022.

Valvira myönsi uusia sosiaalihuollon lupia neljä ja muutoslupia 129. Muutoslupia myönnettiin 39 enemmän kuin edellisenä vuonna.

Kuvio 5: Yksityisen sosiaalihuollon lupapäätökset vuosina 2020–2022.

Palvelualoissa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna.

Kuvio 6: Sosiaalihuollon toimintayksiköissä tuotettavat palvelut, tilanne 31.12.2022.

Lääkelain muutoksesta johtuen Valviran uudeksi tehtäväksi tuli 1.4.2022 alkaen myöntää rajatun lääkevaraston lupia sosiaalihuollon toimintayksiköihin. Lupia myönnettiin 20 kpl. Sähköistä asiointia ei ollut mahdollista toteuttaa, joten hakemusten vastaanottamiseksi rakennettiin manuaalinen turvalomakkeisto ja Excel-rekisteriin perustuva väliaikaisratkaisu siihen asti, kunnes työn alla oleva Soteri-rekisteri on käytössä.

5.1.3 Terveyttä ja tutkimusta koskevat luvat

	2020	2021	2022
Raskaudenkeskeytyslupapäätökset (sikiövaurioperusteet)	395	395	404
Raskaudenkeskeytyslupapäätökset (muut perusteet)	346	366	372
Yhteensä raskaudenkeskeytyslupapäätökset	741	761	776
Sterilisaatiolupapäätökset	7	9	7

Taulukko 8: Terveyttä ja tutkimusta koskevat lupapäätökset 2020–2022.

Raskaudenkeskeyttämis- ja sterilioimisasiat

Vuonna 2022 raskaudenkeskeyttämis- ja sterilioimisasioiden lautakunnan istuntoja oli 102. Tämän lisäksi vuoden aikana pidettiin neljä hätäkokousta. Lautakunnan kokouksissa ratkaistiin 776 raskaudenkeskeytystä ja seitsemän sterilioimisasiaa. Kokonaismäärät olivat pitkäaikaisen keskiarvon mukaisia. Viimeisen 20 vuoden aikana vain vuosina 2009 ja 2012 raskauden keskeytyksiin Valvirasta haettujen lupien määrä ylitti 1 000 tapausta vuodessa. Viime vuosina lupien määrä on ollut hienoisessa laskussa.

Vuonna 2022 Valviran antamien raskaudenkeskeytyslupien perusteita olivat sosiaaliset syyt noin 43 %:ssa (337 päätöstä), ikä- ja lapsilukuperusteet noin 4 %:ssa (32 päätöstä) ja sikiöperusteet noin 52 %:ssa (404 päätöstä) tapauksista. Sikiöperustein annetuista päätöksistä noin kaksi kolmasosaa oli tapauksia, joissa keskeytystä haettiin ennen 20 raskausviikkoa, ja noin kolmasosa oli tapauksia, joissa keskeytystä haettiin myöhemmillä raskausviikoilla 20–24.

Raskauden keskeyttämisä suorittavien yksityisten toimijoiden on haettava Valviralta lupaa toimia raskaudenkeskeyttämissairaalana. Tällä hetkellä tilanne on vakiintunut, uusia sairaalalupia haetaan enää satunnaisesti, vuonna 2019 lupia haettiin vain 2 kpl, vuosina 2020, 2021 ja 2022 ei yhtään.

Raskaudenkeskeytyksiin uusi lainsäädäntö.

Raskauden keskeyttämisestä annetun lain muutokset vahvistettiin joulukuussa, ja muutokset tulevat voimaan 1.9.2023. Lakimuutos sai alkunsa "Omatahto"-kansalaisaloitteesta. Lakimuutosten pääpaino on sellaisten raskaudenkeskeytysten hakemisessa, joissa raskaus on

kestänyt alle 12 viikkoa. Näissä tapauksissa hakijan ei tarvitse perustella tahtoaan saada raskaudenkeskeytys. Valviran toimivalta yli 12 viikkoa kestäneiden raskaudenkeskeytyshakemusten käsittelyn suhteen ei muutu. Nykyisen raskaudenkeskeytyslain aikana raskaudenkeskeytyksiä tai niihin lähetteitä tekevät yksityisen puolen lääkärit ja sairaalat ovat tarvinneet toimintaansa erillisen luvan Valviralta. Raskaudenkeskeytykset on lisäksi tehty nimenomaan tähän tarkoitukseen nimetyissä sairaaloissa. Lakimuutoksen voimaantulon jälkeen erillistä Valviran lupaa toiminnalle ei enää edellytetä.

Hedelmöityshoidot

Suomessa on noin 20 hedelmöityshoitoa antavaa julkisen tai yksityisen puolen toimijaa. Toiminta on vakiintunutta. Vuoden 2022 aikana julkisessa terveydenhuollossa aloitettiin laajamittaisesti hedelmöityshoidot luovuttetuilla sukusoluilla. Vuonna 2022 ei haettu uusia klinikkalupia toimintaa varten. Yksityisiä klinikoita kuitenkin fuusioituu keskenään tai lopettaa toimintansa kokonaan, joten klinikkamäärät vaihtelevat vuosittain.

Vuonna 2022 pidettiin jälleen hedelmöityshoitoklinikkatapaaminen Valvirassa, pidemmän tauon jälkeen. Kutsuttuina oli henkilöstö kaikilta klinikoilta, ja osallistujia oli noin 50. Tapaamisen aiheina oli muun muassa uuden vanhemmuuslain voimaantulo 1.1.2023 ja sen vaikutukset hedelmöityshoitoihin. Tapaamiseen osallistui myös edustajia oikeusministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimeasta ja Valvirasta. Aiheesta lähetettiin klinikoille ohjauskirje tapaamisen jälkeen.

Vuodesta 2007 alkaen sukusoluja on luovuttanut runsaat 6 000 henkilöä. Vuonna 2022 luovuttajarekisteriin ilmoitettiin 667 uutta luovuttajaa. Tämä on pitkän aikavälin tarkastelussa selkeä kasvu luovuttajamääriin, mutta määrä on pienempi kuin edellisenä vuonna. Yleisesti voidaan todeta, että luovuttajien määrät olivat edellisinä vuosina olleet hieman laskussa.

5.1.4 Suunnitelmaperusteinen valvonta

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen valvontaohjelma

Valvira valmisteli yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisen valvontaohjelman vuosille 2020–2023. Vuonna 2022 sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaohjelman valvontakohteet olivat:

- Perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon kiireettömään hoitoon pääsy
- Lasten neuvolapalvelut, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä lasten ja nuorten ehkäisevä suun terveydenhuolto (asetuksen 338/2011 mukaisten terveystarkastusten toteutumisen valvonta)
- Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut (sisältäen myös opiskeluterveydenhuollon mielenterveys- ja päihdepalvelut)
- Kunnassa tuotettavat ja järjestettävät avohuollon päihde- ja riippuvuuspalvelut
- Vammaispalvelulain mukaisten määräaikojen noudattaminen, palvelusuunnitelmien asianmukainen laatiminen ja vammaissosiaalityön riittävät henkilöstöresurssit

Perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon hoitoon pääsy

Perusterveydenhuollon hoitoon pääsyn ongelmat olivat lisääntyneet korona-aikana ja perusterveydenhuollon kiireettömään hoitoon pääsyn enimmäisaikoja oltiin tiukentamassa, joten hoitoon pääsy (myös suun terveydenhuolto) otettiin osaksi sote-valvontaohjelmaa. Terveydenhuoltolakiin suunnitellut muutokset perusterveydenhuollon hoitoon pääsyn aikoihin eivät kuitenkaan edenneet ja siksi suunnitelmaperusteinen valvonta ei toteutunut.

Lasten neuvolapalvelut, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä lasten ja nuorten ehkäisevä suun terveydenhuolto

Asetuksen 338/2011 mukaisten terveystarkastusten toteutumisen valvonta jatkui vuodelta 2021. Vuoden 2022 valvonnan tietolähteinä käytettiin THL:n tilastotietoja (TEA-viisari, OPA-kysely ja Avohilmo-tilastoraportit). Tiedonkeruun tuloksista ilmeni, että palveluista ja niiden resursseista on karsittu koronapandemian aikana. Valvira ja aluehallintovirastot laativat tietojen pohjalta tiedotteen, missä painotettiin, että on tärkeää palauttaa palvelut vähintään entiselle tasolle, jotta oppilaiden ja opiskelijoiden tuen ja avun tarpeeseen pystytään vastaamaan oikea-aikaisesti. Asetuksen mukaisten terveystarkastusten toteutumisesta vuonna 2022 valvontaviranomaiset laativat vielä tiedotteen alkuvuodesta 2023.

Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut

Ennen hyvinvointialueisiin siirtymistä valvontaviranomaiset halusivat käydä keskustelua kuntien ja tulevien hyvinvointialueiden kanssa siitä, miten lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluiden järjestämisessä, mukaan lukien opiskeluterveydenhuollon palvelut, varmistetaan palveluiden oikea-aikaisuus ja riittävyys. Lisäksi oli tarpeen varmistua palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta sekä integraatiosta sekä perus- ja erityistason palveluiden että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen välillä. Valvira ja aluehallintovirastot järjestivät marraskuussa Lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalveluiden järjestäminen tulevilla hyvinvointialueilla -webinaarin keskustelun käynnistämiseksi. Webinaarissa oli yli 400 osallistujaa. Lisäksi Valvira ja aluehallintovirastot toteuttivat syyskuussa 2022 tuleville hyvinvointialueille lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluista kyselyn, jonka tulokset julkaistiin valtakunnallisessa webinaarissa.

Avohuollon päihde- ja mielenterveyspalvelut

Suunnitelmallisen valvonnan kohteena olivat kunnassa tuotettavat ja järjestettävät aikuisten avohuollon päihde- ja riippuvuuspalvelut. Palveluiden nykytilanteen kartoittamista varten Valvira ja THL toteuttivat yhdessä vuoden alussa päihde- ja riippuvuuspalveluita koskevan kuntakyselyn, jolla selvitettiin laajasti muun muassa palveluiden saatavuutta ja järjestämistä manner-Suomen kunnissa. Kysely toteutettiin ensimmäistä kertaa.

Valvira ja aluehallintovirastot järjestivät loppusyksystä valtakunnallisen webinaarin aikuisten päihde- ja riippuvuuspalveluista tulevilla hyvinvointialueilla. Webinaarissa käsiteltiin muun muassa kuntakyselyn tuloksia ja sen esille nostamia kehittämistarpeita sekä hyvinvointialueiden omavalvonnan merkitystä päihde- ja riippuvuuspalveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, jatkuvuuden, turvallisuuden ja laadun varmistamiseksi. Myös päihdelainsäädännön uudistamista koskevia muutoksia nostettiin esille. Webinaari oli suunnattu erityisesti tulevien hyvinvointialueiden sekä kuntien päihde- ja riippuvuuspalveluista vastaaville tahoille.

Vammaispalvelut

Valvira laati yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa ohjeen liittyen vammaissosiaalityön resursseihin, päätöksentekoon, palvelusuunnitelmiin sekä henkilökohtaisen avun palvelusetelin arvoon kunnille ja hyvinvointialueille.

Erikoissairaanhoidon pääsy

Valvira ratkaisi huhtikuussa 2021 aloittamansa seitsemän sairaanhoitopiirin valvonnan. Päätöksissä sairaanhoitopiireiltä pyydettiin selvitys hoitoon pääsyn elokuun lopun tilanteesta. Selvitysten perusteella sairaanhoitopiireille avattiin jatkovalvonnat. Valvira avasi

Erikoissairaanhoidon pääsyn valvonta jatkuu hyvinvointialueilla.

lisäksi kahdeksan sairaanhoitopiirin valvonnat THL:n huhtikuun seurantatietojen perusteella. Myös näiltä sairaanhoitopiireiltä pyydettiin selvitys hoitoon pääsyn elokuun lopun tilanteesta sekä kaikista keinoista, joita on käytetty tai suunniteltu käytettäväksi, jotta

hoitoon pääsy saadaan lain edellyttämälle tasolle. Kaikki 15 valvontaa päätettiin joulukuussa 2022. Valvira totesi, ettei kiireettömään erikoissairaanhoidon pääsy toteudu sairaanhoitopiireissä lain edellyttämällä tavalla ja katsoi, että sillä oli selvästi lainvastaisessa tilanteessa perusteet

antaa sairaanhoitopiireille määräys puutteiden korjaamisesta ja epäkohtien poistamisesta. Sairaanhoitopiirit olivat tehneet toimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi. Kun otettiin lisäksi huomioon, että erikoissairaanhoidon järjestämisvastuu oli siirtymässä vuoden 2023 alussa hyvinvointialueille ja HUS-yhtymälle, Valvira ei pitänyt tarkoituksenmukaisena antaa sairaanhoitopiireille määräystä, vaan totesi jatkavansa erikoissairaanhoidon pääsyn valvontaa vuonna 2023 hyvinvointialueilla ja HUS-yhtymässä.

Puolustusvoimien terveydenhuolto ja vankiterveydenhuolto

Valvira toteutti Puolustusvoimien terveydenhuollon ja vankiterveydenhuollon suunnitelmallista valvontaa yhdessä Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kanssa. Vaikean koronatilanteen vuoksi riskiperusteisia ohjaus- ja arviointikäyntejä oli mahdollista toteuttaa vasta loppuvuonna. Yksi ohjaus- ja arviointikäynti tehtiin varuskunnan terveysasemalle. Vankilan poliklinikalle sovittu vastaava käynti peruuntui vankilan pahentuneen koronatilanteen vuoksi. Sotilaslääketieteen keskuksen ja vankiterveydenhuollon johdon kanssa pidettiin vakiintuneesti säännöllisiä yhteistyöneuvotteluja. Niitä järjestettiin myös Puolustusvoimien pääesikunnan oikeudellisen osaston, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian ja STM:n edustajien kanssa.

5.1.5 Reaktiivinen valvonta

Valvira valvoo valtakunnallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden ja toimintayksiköiden toimintaa. Valvira otti vuonna 2022 selvitettäväkseen noin 2 500 terveydenhuoltoa (kuvio 7) ja lähes 250 sosiaalihuoltoa (kuvio 9) koskevaa valvonta-asiaa. Lisäksi aluehallintovirastoihin siirrettiin lähes 500 Valviraan

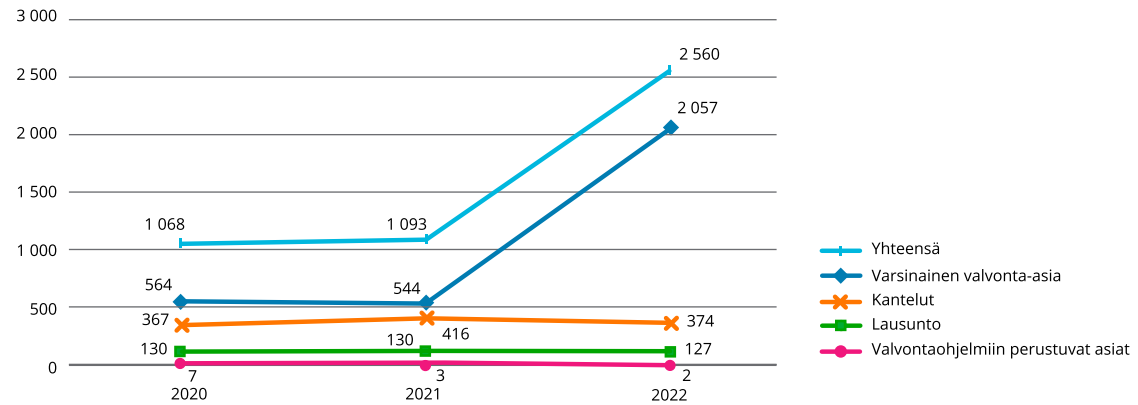
Valvira siirsi lähes tuhat kantelua aluehallintovirastoihin.

saapunutta terveydenhuollon ja lähes 500 sosiaalihuollon valvonta-asiaa lainsäädäntöön perustuvan työnjaon mukaisesti. Terveydenhuollon valvonta-asioiden huomattava lisääntyminen selittyy ammattihenkilöiden omasta pyynnöstä tekemistä ammattioikeuksien/ammattinimikkeen poistohakemuksista. Näitä hakemuksia tuli lähes 1 500.

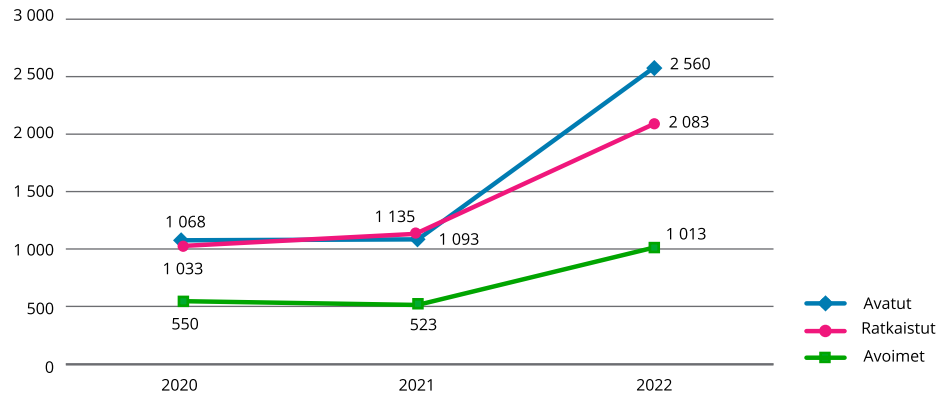
Terveydenhuollon kanteluista Valviran käsiteltäväksi kuuluvat työnjaon mukaisesti muun muassa ne, joissa epäillään, että hoitovirhe on aiheuttanut potilaan menehtymisen tai vaikean pysyvän vammautumisen. Sosiaalihuollon kanteluista Valviran käsiteltäväksi kuuluvat periaatteellisesti tärkeät tai laajakantoiset asiat. Lisäksi Valvira selvittää eräitä periaatteellisia toimintayksiköiden toimintaa koskevia kanteluasioita ja sellaisia kanteluja, jotka liittyvät esimerkiksi turvaamistoimenpiteitä (ammattioikeuden rajoittamista tai poistamista tai ammattinimikkeen käytön kieltämistä) edellyttäviin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskeviin valvonta-asioihin. Muut kantelut siirretään aluehallintovirastoihin. Valviran selvitettäväksi jääneitä terveydenhuollon kanteluita oli 374 ja sosiaalihuollon kanteluita 123. Työnjaollisesti Valviralle kuuluvista terveydenhuollon kanteluista 105 ja sosiaalihuollon kanteluista 27 siirrettiin vuoden aikana toimintayksikköihin muistutuksena käsiteltäväksi.

Valvira antaa pyynnöstä lausuntoja muun muassa ylimmille laillisuusvalvojille (oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies) ja poliisille. Terveydenhuoltoon liittyviä lausuntopyyntöjä oli 127 ja sosiaalihuollossa 8.

Valvira on tukenut toimintayksiköiden omavalvontaa ja antanut paljon ohjausta puhelimitse ja sähköpostitse. Työnantajia on ohjattu myös yksittäisissä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden asioissa siten, että asiat voitaisiin hoitaa omavalvonnan keinoin. Yhteistyö aluehallintovirastojen kanssa on jatkunut tiiviinä.

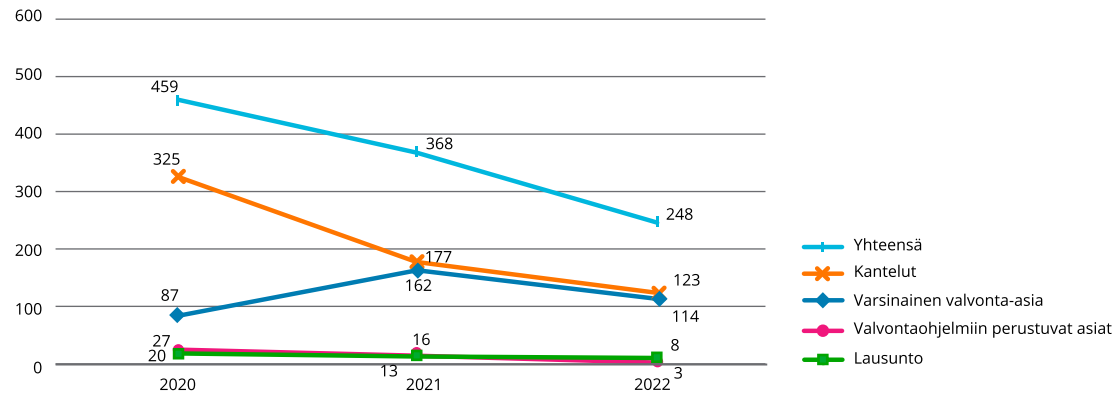

Kuvio 7: Valviraan selvitettäväksi tulleet terveydenhuollon valvonta-asiat asiaryhmittäin 2020–2022. Luvut eivät sisällä siirtoja aveille tai muille viranomaisille.

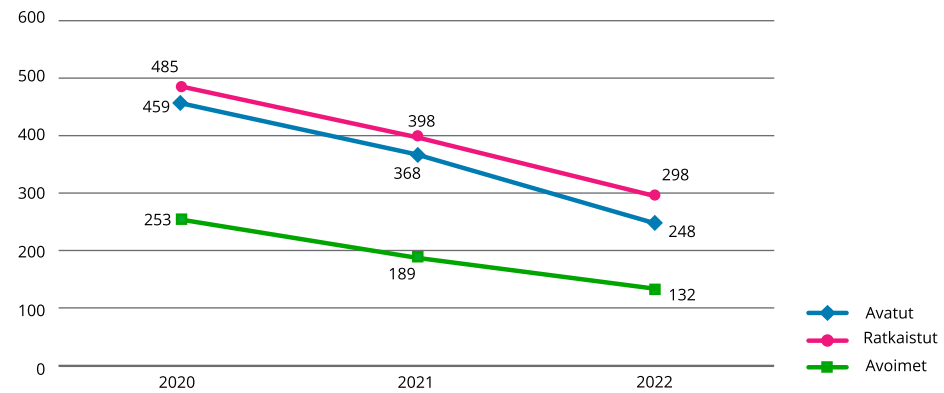

Kuvio 8: Valviraan selvitettäväksi tulleet uudet, ratkaistut ja vuodenvaihteessa kesken olevat terveydenhuollon valvonta-asiat 2020–2022. Luvut eivät sisällä siirtoja aveille tai muille viranomaisille.

Avattujen, ratkaistujen ja avoimien asioiden määrän huomattava nousu selittyy terveydenhuollon ammattihenkilöiden omasta pyynnöstä tekemistä ammattioikeuksien/ammattinimikkeen poistohakemuksista.

Kuvio 9: Valviraan selvitettäväksi tulleet uudet sosiaalihuollon valvonta-asiat jaoteltuna asiaryhmittäin 2020–2022. Luvut eivät sisällä siirtoja aveille tai muille viranomaisille.

Kuvio 10: Valviraan selvitettäväksi tulleet uudet, ratkaistut ja keskeneräiset sosiaalihuollon valvonta-asiat 2020–2022. Luvut eivät sisällä siirtoja aveille tai muille viranomaisille.

Lastensuojelu

Valvira ja aluehallintovirastot jatkoivat vakiintuneen käytännön mukaisesti lastensuojelulaissa säädettyjen määräaikojen valvontaa THL:n kunnilta keräämien tietojen perusteella. Vuonna 2022 valvontaan otettiin yhteensä 145 kuntaa. THL:n kyselyyn vastaamattomien kuntien valvonta toteutettiin Valvirassa ja muiden kuntien valvonta aluehallintovirastoissa. Valvira laati yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa kuusi lastensuojelun ohjekirjettä muun muassa palvelujen laatuun, lasten perusoikeuksiin, sosiaalityöntekijöiden asiakasmääriin ja rekrytointiin sekä jälkihuollon järjestämiseen liittyen.

Vammaispalvelut

Ohjauksessa ovat korostuneet kehitysvammaisten itsemääräämisoikeuden rajoittamiseen liittyvät kysymykset. Vuoden 2023 aikana Valvira lisää ohjausta verkkosivuillaan.

Valvira on seurannut vammaispalvelulain uudistuksen tilannetta ja antanut lakiluonnokseen liittyvän lausuntonsa. Kun laki tulee voimaan, Valvira tekee tiivistä yhteistyötä sen toimeenpanossa aluehallintovirastojen ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen valvonta

Valvira ja aluehallintovirastot toteuttivat täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen laissa säädettyjen määräaikojen suunnitelmallista valvontaa. THL:n keräämien tietojen perusteella valvontaan otettiin vuoden aikana 11 kuntaa, joista Valvira otti valvontaansa 2 kuntaa, jotka eivät olleet vastanneet tiedonkeruuseen.

lääkäiden palvelut

lääkäiden palveluita koskevissa valvonta-asioissa painottui vuonna 2022 edelleen vanhuspalvelulain mukaisen vähimmäishenkilöstömitoituksen valvonta. Valvira ja aluehallintovirastot ovat sopineet henkilöstömitoituksen valvonnan työnjaosta ja valvonnan toimeenpanosta. Valviran rooli henkilöstömitoituksen valvonnassa painottui valvonnan koordinointiin ja yhdenmukaistamiseen. Suurimmassa osassa toimintayksiköistä lakisääteinen henkilöstömitoitus on toteutunut. Mitoituksen alitukset ovat olleet pääosin vähäisiä. Valvontaviranomaiset ovat valvoneet myös henkilöstömitoituskyselyyn vastamattomia toimintayksiköitä selvittääkseen, toteutuuko näissä yksiköissä laissa säädetty henkilöstömitoitus.

Vanhuspalvelulain mukaisen vähimmäishenkilöstömitoituksen nousun vuoksi Valvira ja aluehallintovirastot julkaisivat kesällä 2022 ohjeen hoiva-avustajien määrästä vanhusten ympärivuorokautisten toimintayksiköiden henkilöstössä. Ohjeen mukaan hoiva-avustajien määrää on mahdollista lisätä. Ympäri vuorokautisessa toimintayksikössä työvuorossa voisi työskennellä yksi hoiva-avustaja kahta sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöä kohden. Ensisijaista on kuitenkin henkilöstörakenteen ja osaamisen kaikkinaisen monipuolistaminen, jonka vanhuspalvelulain mukainen henkilöstön vähimmäismitoituksen nousu mahdollistaa.

5.1.6 Ammattihenkilöiden valvontalautakunta

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunta tekee päätökset, jotka koskevat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamista ja poistamista, ammattinimikkeen käytön kieltämistä, kirjallista varoitusta sekä oikeuksien palauttamista, samoin kuin palauttamista koskevien päätösten oikaisuvaatimuksia. Lautakunnan käsittelemien asioiden määrä kasvoi hieman edellisvuodesta.

Vuonna 2022 lautakunta teki 240 päätöstä (230 päätöstä v. 2021). Oikeuden rajoittamista tai poistamista koskevia päätöksiä (turvaamistoimenpiteitä) oli 134 (95 oikeuksien menettämispäätöstä ja 39 rajoittamispäätöstä). Lautakunta poisti kokonaan ammatinharjoittamisoikeuden tai kielsi ammattinimikkeen käytön lähes vastaavalla määrällä kuin edellisvuonna (94 päätöstä v. 2021). Turvaamistoimenpiteiden syitä olivat ammattihenkilön päihdeongelma, muut terveydentilaan liittyvät asiat, epäasianmukaisuus ammattitoiminnassa tai ammattitaidon puutteet.

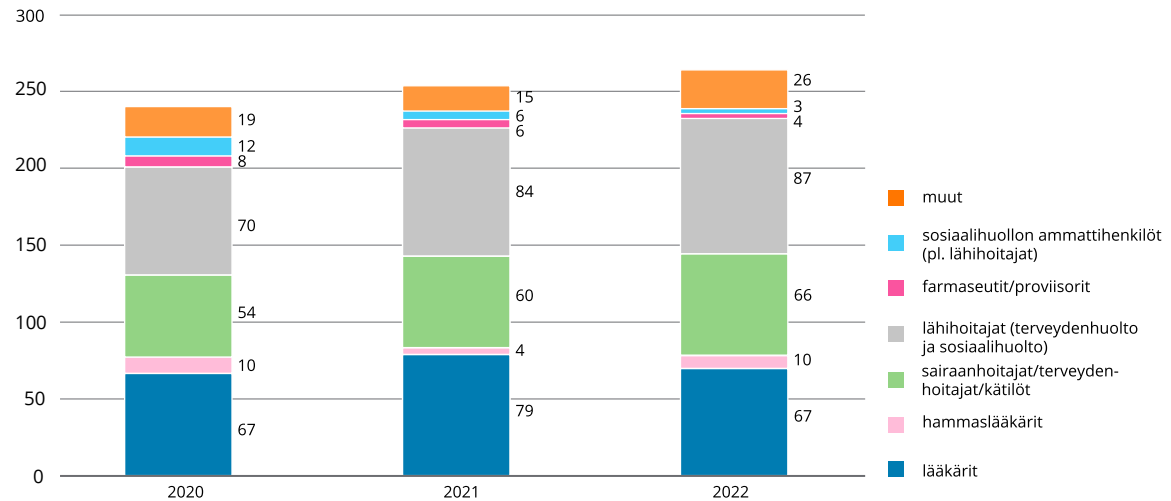
Lautakunta ratkaisi kolme laillistetun sosiaalihuollon ammattihenkilön ammatinharjoittamisasiaa, mikä on puolet edellisvuodesta. Lautakunnassa käsitellyt lähihoitajien valvonta-asiat koskivat lähihoitajia, jotka ovat sekä terveyden- että sosiaalihuollon ammattihenkilöitä. Kaikki muut lautakunnan päätökset koskivat terveydenhuollon ammattihenkilöitä.

Rajoittamalla tai poistamalla ammatinharjoittamisoikeus on voitu ennaltaehkäistä lukuisien asiakkaiden ja potilaiden hoidon vaarantumisen riski silloin, kun se on ollut asiakas- ja potilasturvallisuuden vuoksi perusteltua.

**Ammattioikeutensa
takaisin saaneiden
määrä nousi.**

Vuonna 2022 valvontalautakunta teki 76 päätöstä, joissa ammattihenkilö haki oikeuksiaan takaisin. Näistä 33 hakijalle oikeudet voitiin palauttaa kokonaan tai osittain. Hakemusten sekä osittain tai kokonaan hyväksytyjen päätösten määrä kasvoi hieman edellisvuodesta. Kokonaan hyväksytyistä hakemuksista 10 oli sellaisia, joissa aiempi ammattioikeuden poisto on perustunut ammattihenkilön omaan pyyntöön.

Lisäksi neljälle aiemmin tehdylle väliaikaiselle kiellolle harjoittaa ammattia tai käyttää ammattinimikettä ei ollut enää potilasturvallisuuden perusteella tarvetta, ja ne voitiin päättää.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöillä voi olla useampia ammattioikeuksia, minkä vuoksi ammattiryhmittäin jaotellussa kuvaajassa yksittäinen ammattihenkilö voi sisältyä useampaan ryhmään.

Kuvio 11: Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunnan päätökset ammattiryhmittäin 2020–2022.

5.1.7 Ammattihenkilön omaan pyyntöön perustuvat ammattioikeuksien poistopäätökset

Ammattihenkilöiden omasta pyynnöstä tehtäviä ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamista tai poistoa taikka ammatinimikkeen käytön kieltoa koskevia päätöksiä ei ratkaista valvontalautakunnassa, mutta ne liittyvät aiheeltaan valvontalautakuntaan. Vuonna 2022 ammattihenkilöiden omien pyyntöjen määrä ammattioikeuksien poistamiseksi kasvoi merkittävästi, ja ammattioikeudet poistettiin yhteensä 997 eri henkilöltä (46 henkilöltä vuonna 2021). Näistä 657 henkilöllä oli nimikesuojattu lähihoitajan ammattioikeus ja 289 oli laillistettu sairaanhoitajaksi.

5.2 Asiakas- ja toisiolain mukainen ohjaus ja valvonta

Valviran tehtävänä on edistää ja valvoa asiakastietolain mukaisten asiakas- ja potilastietojärjestelmien, asiakastietojen välityspalvelujen, Kanta-palvelujen sekä hyvinvointisovellusten vaatimustenmukaisuutta. Valvira valvoo myös, että sosiaali- ja terveystietojen toisiokäyttöympäristöt täyttävät tietosuojaa ja tietoturvaa koskevat vaatimukset. Lisäksi Valviralla on velvoite ylläpitää julkista rekisteriä olennaiset vaatimukset täyttävistä tietojärjestelmistä ja hyvinvointisovelluksista sekä toisiokäyttöympäristöistä.

Asiakastietolakiin perustuvia valvontoja aloitettiin runsaat sata.

Asiakastietolakiin perustuvia tietojärjestelmien poikkeamailmoituksia Valvira vastaanotti vuoden 2022 aikana 65. Asiakastietolakiin perustuvia valvontoja aloitettiin 127. Lisäksi Valvira on rekisteröinyt vuonna 2022 ensimmäiset tietoturvalliset käyttöympäristöt julkiseen rekisteriin. Vuoden lopussa rekisterissä

oli yhdeksän käyttöympäristöä. Lisäksi Valvira vastaanotti viisi ilmoitusta sosiaali- ja terveydenhuollon tietoturvauhkista ja loukkauksista NIS-direktiivin eli EU:n verkko- ja tietoturvadirektiivin perusteella.

Vuoden 2022 lokakuussa lähetettiin ohjauskirje kaikille A-luokan ja B-luokan tietojärjestelmäpalvelun tuottajille. Kirjeessä tuottajia ohjeistettiin tarkistamaan tietojärjestelmiensä tietojen ajantasaisuus ja tekemään tarvittaessa Valviralle rekisteri-ilmoitus. A-luokan järjestelmien kokonaismäärä oli vuoden 2022 lopussa 56 ja B-luokan järjestelmien 331.

Traficomın kyberturvallisuuskeskus teki verkkoliikenneskannauksen syksyllä 2021. Skannauksen tuloksena löydettiin tietoverkkoja koskevia haavoittuvuuksia osalta palveluntarjoajista. Valviran jatkoselvitykseen tuli 79 palveluntarjoajaa. Näistä 15 palveluntarjoajan asian selvittely jatkuu vuonna 2023.

Valvira toteutti syksyllä 2021 kyselyn laatuja järjestelmistä. Kysely lähetettiin kaikille asiakastietolain luokan B tietojärjestelmiä rekisteröineille valmistajille. Valviran jatkoselvitykseen tuli 37 palveluntarjoajaa. Näistä viiden selvitys on edelleen kesken.

Tietojärjestelmien ja toisiolain mukaisen valvonnan tilastointia on kehitetty vuoden 2022 aikana. Tavoitteena on, että tietojärjestelmien ja toisiolain mukaisen valvonnan tilastointi on käytössä kesällä 2023.

Valviran asiakas- ja toisiolain mukaisten tietojärjestelmärekisterien uudistaminen aloitettiin. Alustavan arvion mukaan uusi tietojärjestelmärekisteri otetaan käyttöön vuoden 2024 aikana.

5.3 Varhaiskasvatuksen ohjaus ja valvonta

Valvira jatkoi yhdessä aluehallintovirastojen kanssa yhteisen valvontaohjelman mukaista suunnitelmallista kunnallisten päiväkotien valvontaa. Valvontaviranomaiset kohdensivat kunnallisten päiväkotien henkilöstömitoituksen ja ryhmän enimmäiskoon valvontaa niihin kuntiin, joissa vuosien 2020 ja 2021 selvityksissä oli todettu epäkohtia.

Kunnallisten päiväkotien henkilöstömitoitus ja ryhmäkoko toteutuvat pääsääntöisesti hyvin. Huomioitavaa tuloksissa kuitenkin oli se, että julkisuudessa aiemmin esillä olleet varhaiskasvatuksen haasteet pääkaupunkiseudulla näkyivät myös valvontaohjelman tuloksissa. Lisäksi valvontaohjelman mukaisesti syksyllä 2022 valvottiin Steiner-päiväkotien opettajien ja vastuuhenkilöiden kelpoisuuksia.

Uusi varhaiskasvatuksen valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2023–2025 laadittiin. Valviran johdolla pidettiin valvontaviranomaisten ja suurimpien yksityisten päiväkotiketjujen yhteistyö- ja ohjauspalavereja. Valvira järjesti yhdessä aluehallintovirastojen kanssa valtakunnallisen koulutustilaisuuden lääkehoidosta varhaiskasvatuksessa palvelun järjestäjäkunnille ja palveluntuottajille.

5.4 Alkoholilupahallinto ja -valvonta

Valviran tehtäviin kuuluu alkoholielinkeinon lupien myöntäminen, toimijoiden valvonta ja aluehallintovirastojen ohjaaminen. Valvira myöntää alkoholijuomien ja väkiviinan valmistus- ja tukkumyyntiluvat, käyttöluvut sekä väkiviinan maahantuontiluvat. Valvira vastaanottaa ilmoitukset ravintoloiden, kauppojen ja teollisen käytön maahantuonnista, Suomen ja ulkomaiden välillä kulkevien laivojen ja lentokoneiden anniskelusta ja vähittäismyynnistä sekä lievästi denaturoidun etanolin myynnistä. Lisäksi Valvira vastaanottaa elintarvikelain mukaiset alkoholijuomien valmistus- ja varastopaikan rekisteröintiä koskevat ilmoitukset. Valvira valvoo luonnonmukaisten (luomu) alkoholijuomien ja väkiviinan valmistusta, valmistuttamista, varastointia, markkinoille saattamista ja tukkukauppaa. Valvira myös ohjaa ja valvoo alkoholijuomien valmistajien ja maahantuojien ensi- ja omavalvontaa ja vastaa alkoholin tuotevalvonnasta, kuten koostumuksen ja pakkausmerkintöjen valvonnasta.

Valvira käsitteli yhteensä 677 alkoholielinkeinoon liittyvää lupa- ja ilmoitusasiaa. Asioiden määrä kasvoi 5 % edellisvuoteen verrattuna. Alkoholijuomien valmistuksen luvanhaltijoiden määrä oli edelleen kasvussa, tuk-

Alkoholijuomien valmistuksen luvanhaltijoiden määrä kasvaa.

kumyyjien määrä sen sijaan laski hieman. Uudet valmistusluvut myönnettiin pienpanimotoimintaan (13), hedelmäviinin tai -siiderin valmistukseen (4), tislattujen alkoholijuomien valmistukseen (6) ja opetus- ja tutkimustoimintaan (2). Alkoholijuomien ja väkiviinan valmistusluvanhaltijoita oli vuoden lopussa 203, tukkumyyntiluvanhaltijoita 339 ja

käyttöluvanhaltijoita 1 582. Elintarvikelain mukaan rekisteröityjä elintarvikehuoneistoja oli 924. Alkoholilain mukaisen ilmoituksen anniskelusta ja vähittäismyynnistä ulkomaan liikenteen aluksessa teki kaksi lentoyhtiötä ja kuusi laivayhtiötä (16 alusta). Valviran luomuvälvontajärjestelmään kuului vuoden lopussa 30 valmistajaa ja 141 tukkumyyjää.

Covid-19 -pandemia vaikutti alkoholielinkeinon tarkastuksiin myös vuonna 2022. Valvira antoi vuoden alussa tammi-helmikuulle ohjeen laajamittaisesta etätyöstä, jonka pohjalta fyysiset tarkastukset keskeytettiin.

Tukkumyyjien tarkastuksia tehtiin pääosin loppuvuonna etätarkastuksina, valmistajien tarkastukset suoritettiin paikan päällä tarkastuskohteissa. Valvira teki vuoden 2022 aikana yhteensä 167 tarkastusta.

Ruokaviraston vuonna 2021 suorittamasta luomuauditoinnista saadun palautteen sekä uuden lainsäädännön vaatimusten perusteella Valvira panosti luomuvalvontaan ja erityisesti tukkumyyjien luomutarkastuksiin. Vuoden 2022 tarkastuksista oli 77 luomutarkastuksia, 34 hyväksymistarkastuksia, 33 valvontatarkastuksia, 4 näytteenottotarkastuksia ja 19 muita tarkastuksia. Tarkastuksista 87 kohdistui alkoholijuomien tukkumyyntitoimintaan, 76 kohdistui alkoholijuomien tai väkiviinan valmistustoimintaan ja neljä käytön valvontaan. Tarkastuskohteiden kattavuus (26 %) oli samaa luokkaa kuin edellisellä vuonna.

Laadun valvontaa näytteitä tutkimalla

Alkoholin tuotevalvonnassa valvotaan alkoholijuomien laatua. Myynnissä oli noin 40 000 alkoholijuomanimikettä, joista uusia Valviran rekisteriin ilmoitettuja tuotteita oli yli 13 500. Markkinavalvontanäytteitä otettiin 80 tuotteesta vuonna 2022. Näytteistä tutkittiin muun muassa alkoholipitoisuus, tehtiin tuoteryhmäkohtaisia analyysejä sekä analysoitiin torjunta-ainejäämiä. Torjunta-ainejäämät analysoitiin yhteensä 34 alkoholijuomasta, joista 28 oli viinejä (mukaan lukien 9 luomuviiniä), kaksi hedelmäviiniä, kaksi siideriä ja yksi muu viini. Yhtä näytettä kohden selvitettiin noin 350 torjunta-aineen jäämät. Luomutuotteissa ei jäämäpitoisuuksia havaittu, kuudessa tavanomaisesti tuotetussa näytteessä havaittiin kasvinsuojeluainejäämiä, mutta ei raja-arvoja ylittäviä määriä. Kahdeksassa tutkitussa alkoholijuomassa alkoholipitoisuus ei täyttänyt vähittäismyynnin 5,5 tilavuusprosenttirajaa ja viidessä alkoholijuomassa havaittiin poikkeamia pakkausmerkinnöissä. Valvira sai yhdeksän ilmoitusta luvanhaltijoilta omavalvonnan perusteella tehdyistä alkoholin takaisinvedoista markkinoilta.

Alkoholijuomien valmistajat ja tukkumyyjät toimittavat Valviran alkoholilain mukaista valvontaa varten tietoa valmistamistaan ja toimittamistaan tuotteista. Toimitustietoja käytetään alkoholilain mukaisen toiminnan valvonnassa, ja niiden pohjalta julkaistaan Valviran verkkosivuilla kuukausittain kaksi tilastoa, alkoholijuomien myyntitilasto ja jakelutiet-tilasto. Valviran julkaisema alkoholimyyntitilasto on alkoholin tilastoidun kulutuksen osuus kokonaistilastossa. Vuoden 2021 tilasto julkaistiin huhtikuussa ja tilastoitu kulutus oli 51 milj. litraa. Laskua edelliseen vuoteen oli 6 %. Vuonna 2022 kuukausittaisia tilastoja ei julkaistu toimitusaineistossa olleiden virheiden vuoksi. Virheet havaittiin yhden suurehkon luvanhaltijan tiedoissa, eikä tämä saanut niitä vielä vuoden loppuun mennessä korjattua.

Valvira raportoi vuosittain EU:n komissiolle alkoholiyhtiö Alkon toiminnasta. Raportissa informoidaan komissiota Suomen alkoholioloista sekä Alkon roolista. Alkoholilaissa säädetään niistä velvoitteista, jotka varmistavat yhtiön toiminnan syrjimättömyyden ja läpinäkyvyyden. Vuonna 2022 komissiolle toimitettiin vuoden 2021 raportti. Raportti käsitteli alkoholi-toimintaympäristön muutoksia ja niiden vaikutuksia Alkon toimintaan sekä Alkoon liittyviä vireillä olleita valvonta-asioita Valvirassa ja Kilpailu- ja kuluttajavirastossa. Vuoden 2021 aikana Valviran käsiteltäväksi tuli yksi oikaisupyyntö alkoholiyhtiön päätöksestä. Asiassa ei annettu päätöstä, koska oikaisupyynnön tekijä veti oikaisupyynnönsä pois ennen asian ratkaisemista.

Vuoden 2021 lopussa hyväksyttiin kaksi lainsäädännön muutosta, jotka vaikuttivat alkoholielinkeinon toimintaan. Viiniin liittyvää lainsäädäntöä muutettiin Euroopan unionin asetuksella siten, että alkoholin

Viinejä koskevaan lainsäädäntöön muutoksia.

poistaminen viinistä joko osittain tai kokonaan on mahdollista tietyin edellytyksin. Asetuksessa on annettu yksityiskohtaiset säännökset valmistusmenetelmiin. Toinen viinilainsäädännön muutos koski viinin ja maustetun viinin pakkausmerkintöjä.

Viinien pakollisia pakkausmerkintöjä täydennettiin niin, että pakkausmerkinnöissä tulee olla 8.12.2023 lähtien ravintoarvoilmoitus ja ainesosaluettelo. Valvira päivitti viinien pakkausmerkintäohjetta edellä mainittujen muutosten mukaisiksi ja tiedotti asiasta luvanhaltijoille.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä sekä vuoden 2021 lopussa säädetty luomuvälvontaa koskeva laki astuivat voimaan vuoden alusta. Uusi lainsäädäntö toi muutoksia muun muassa luomutuotteiden pakkausmerkintöihin ja luomusertifikaatteihin. Luomusertifikaatit sähköistyivät, Valvira otti käyttöön EU:n ylläpitämän sähköisen järjestelmän, Traces NT:n, jossa ennen sertifikaatteja oli luomumaahantuontiin liittyvä dokumentaatio. Sertifikaatit ovat Traces NT-järjestelmässä myös julkisesti nähtävillä.

Merkittävä työpanos alkoholiasiantuntijoiden toiminnasta kohdistui uuden alkoholielinkeinorekisterin valmistelutyöhön. Uuden sähköisen järjestelmän määrittelytyöstä siirryttiin marras-joulukuussa hyväksymistestausvaiheeseen. Loppuvuoteen suunniteltu käyttöönotto siirtyi kuitenkin vuodelle 2023.

Alkoholiluvat, lupahallinto	2020	2021	2022
Uudet luvat	157	132	144
- valmistusluvut	21	17	25
- tukkumyyntiluvat	36	21	31
- maahantuontiluvat	0	1	0
- käyttöluvut	90	91	88
Lupamuutokset	388	239	328
- valmistuslupan muutokset	57	64	52
- tukkumyyntiluvan muutokset	75	37	96
- maahantuontiluvan muutokset	6	0	1
- käyttöluvun muutokset	250	138	179
Luvan peruutukset	116	89	122
- valmistuslupia peruutettu	8	9	18
- tukkumyyntilupia peruutettu	29	16	32
- käyttölupia peruutettu	78	64	72
Elintarvikehuoneiston ilmoitusta vastaanotettu (uudet valmistus- ja varastopaikat)	98	93	137
Luonnonmukaisen tuotannon järjestelmään rekisteröidyt luvanhaltijat	33	12	9
Maahantuonti-ilmoitukset	24	24	43
Lievästi denaturoidun etanolin myynti-ilmoitukset	8	5	0
Ulkomaan liikennettä koskevat ilmoitukset (laivat ja lentokoneet) - uudet ja muutokset	0	3	3

Taulukko 9: Alkoholiluvat 2020–2022.

Luvanhaltijoiden valvonta ja tuotevalvonta	2020	2021	2022
Verohallinnolle annetut lausunnot	79	69	72
Muille viranomaisille annetut lausunnot	7	3	4
Tarkastusten määrä	79	172	167
Tarkastuksella tehdyt ohjaavat toimenpiteet	18	49	81
Tarkastuksella annetut kehotukset epäkohtien poistamiseksi	1	1	4
Havaitut epäkohdat suhteessa tarkastuksiin	1 %	1 %	2 %
Alkoholilain mukaisten tarkastuskohteiden määrä (yhteensä valmistus, tukku ja käyttö)	2 374	2 116	2 172
Elintarvikelain mukaisten tarkastuskohteiden määrä (valmistus- ja tukkumyyntiluvat)	530	540	539
Tarkastuksia suhteessa tarkastuskohteisiin	3 %	24 %	26 %
Toimitettujen tuotteiden määrä	36 433	38 090	40 042
Uusien tuotteiden määrä	11 125	11 940	13 567
Tuotteiden analyysitarkastukset			3 540
Tuotteita koskevat vientisertifikaatit	48	53	41
Markkinavalvontanäytteet	80	48	80
Tuotteessa havaitut rikkomukset ja puutteellisuudet	6	10	14
Puutteellisuuksien osuus	8 %	21 %	18 %
Vastaanotettuja RASFF-ilmoituksia (Rapid Alert System for Food and Feed)/ilmoitus valmistajille tai maahantuojille	7/2	7/1	29/7
Vastaanotettuja OFIS-ilmoituksia (Organic Farming Information System)/ ilmoitus valmistajille tai maahantuojille (luomutuotteet)	0	0	0
Valvonta-asiat yhteensä (tuotevalvonta ja luvanhaltijoiden valvonta)	22	24	49

Taulukko 10: Alkoholiluvanhaltijoiden valvonta ja tuotevalvonta 2020–2022.

5.5 Alkoholihallinnon ohjaus ja alkoholimarkkinoinnin valvonta

Valviran tehtäviin kuuluvat aluehallintovirastojen lupahallinnon ja valvonnan ohjaus ja kehittäminen, alkoholihallinnon tieto- ja viestintäpalveluiden tuottaminen sekä alkoholijuomien vähittäismyynnin ja anniskelun valvonta koko maassa. Ohjaus- ja kehittämistoiminnan keskeinen tavoite on alkoholilain täytäntöönpanon yhdenmukainen soveltaminen. Anniskelu- ja vähittäismyyntiasioiden ohjauksen lisäksi Valvira valvoo alkoholijuomien valtakunnallista markkinointia.

Alkoholihallinnolle vuosi 2022 oli palautumista kohti normaaliaikoja kahden pandemiavuoden jälkeen. Vielä alkuvuonna aluehallintovirastojen työssä painottui tartuntatautilain ravintolarajoitusten valvonta, mutta valtaosa rajoituksista poistui maaliskuun alussa, loputkin rajoitukset poistuivat kesäkuun lopussa. Kahtena aikaisempana vuotena hyvin tiuhaan kokoontuneelle Valviran koordinoimalle alkoholihallinnon yhteistyöryhmälle tuli siten vähemmän aluehallintovirastojen kesken sovittavia tartuntatautilakiin liittyviä asioita käsiteltäväksi. Yhteistyöryhmä sai taas mahdollisuuden keskittyä enemmän alkoholilakiin liittyviin asioihin ja kokousrytmiä voitiin harventaa noin joka toiseen kuukauteen. Yhteistyöryhmä seurasi tiiviisti alkoholielinkeinorekisterin uudistushankkeen etenemistä, joka oli esillä jokaisessa yhteistyöryhmän kokouksessa.

Valvira päivitti keväällä 2022 alkoholijuomien anniskelua, vähittäismyyntiä ja markkinointia koskevat kolme yleisohjetta. Edelliset versiot ohjeista oli julkaistu lähes välittömästi uuden alkoholilain voimaantulon jälkeen, ja nyt ohjeita täydennettiin lain voimassaoloaikana syntyneillä tulkintalinjauksilla.

Perinteistä alkoholihallinnon työkokousta ei pystytty järjestämään aluehallintovirastojen tiukan taloudellisen tilanteen takia. Sen sijaan pidettiin koko alkoholihallinnon henkilöstölle useita infotilaisuuksia, joissa käytiin läpi ajankohtaisia asioita.

Vuosille 2019–2024 laaditun alkoholihallinnon valtakunnallisen valvontaohjelman toimeenpano jatkui. Valvontaohjelmassa on määritelty alkoholihallinnon tavoitteet ja strategiset painopisteet, joilla ohjataan alueellisen alkoholihallinnon resurssien käyttöä ja selvennetään alkoholilain toimeenpanoon liittyvien eri toimijoiden rooleja ja vuorovaikutusta.

Vähittäismyynnissä ja anniskelussa Valvira teki laajaa ja säännöllistä viranomais- ja sidosryhmäyhteistyötä. Vuoden 2022 aikana osallistuimme eri viranomaisten muodostamaan harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan tilannekuvan toimituskuntatyöskentelyyn ja vastasimme osaltamme Harmaa talous & talousrikollisuus -verkkosivuston sisällöstä. Olimme myös yhtenä viranomaistahona kehittämässä viranomaisten välistä tiedonkulkua viranomaistiedon koordinoitiryhmässä. Lisäksi tapasimme säännöllisesti ravintola-alan sekä vähittäiskaupan etujärjestöjä ja alojen elinkeinotoimijoita Matkailu- ja ravintolapalvelut MaRa ry:n anniskeluasioiden yhteistyöryhmässä sekä Päivittäistavara- ja kauppa PTY ry:n kaupan alkoholi-asioiden neuvotteluryhmässä. Osallistuimme niin ikään THL:n koordinoimaan ehkäisevän päihdetyön Pakka-kehittäjäverkoston toimintaan.

Kirjallisessa muodossa annetun ohjauksen määrä alkoholin anniskelu- ja vähittäismyyntiasioissa vuonna 2022 palasi koronavuosia edeltäneelle tasolle.

Alkoholihallinnon lausunnot/vastaukset	2020	2021	2022
Lausunnot/vastaukset muiden viranomaisten (ml. avit) tiedusteluihin	188	202	162
Lausunnot/vastaukset elinkeinonharjoittajien, oppilaitosten ja yksityishenkilöiden tiedusteluihin	320	270	456
Yhteensä	508	472	618

Taulukko 11: Vastaukset alkoholitiedusteluihin 2020–2022.

Markkinointiasioissa kirjallisen ohjauksen määrä kasvoi edellisvuodesta, mutta yhteydenottoja ei ole tullut samaan tahtiin kuin ennen koronaa elinkeinon yleisestä vilkastumisesta huolimatta. Ongelmat väkevien alkoholijuomien markkinoinnissa näkyivät edelleen annetussa ohjauksessa sekä päätöksissä. Erityisesti uusien yrittäjien todettiin kaipaavan ohjausta toimintaansa. Myös sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa markkinointia sekä kilpailuja ja arpajaisia koskevan ohjauksen tarve pysyi korkeana.

Vuonna 2022 annettiin yksi kieltopäätös väkevien alkoholijuomien markkinoinnista. Kieltopäätöksestä valitettiin markkinaoikeuteen. Markkinaoikeus käsitteli asiaa loppuvuodesta, ja Valviran päätöksen hyväksyvä ratkaisu asiaan saatiin vuoden 2023 puolella.

Markkinointiohjeen kokonaisu päivitys saatiin valmiiksi alkuvuodesta ja sisältöä esiteltiin aluehallintovirastoille ja sidosryhmille. Markkinointia koskevien säännösten uudistamista odottaessa olennaisia linjanmuutoksia ei voitu tehdä, mutta päivityksessä pyrittiin huomioimaan paremmin ajankohtaisia ja paljon kysymyksiä herättäneitä aiheita. Lisäksi rakennetta selkiytettiin ja poistettiin vanhentuneita tulkintoja.

Alkoholimarkkinointiasiat	2020	2021	2022
Kieltopäätökset	0	0	1
Ohjeet	0	0	1
Muut päätökset	5	0	0
Ohjaavat suoritteet	209	137	184
Yhteensä	214	137	186

Taulukko 12: Valvirassa käsitellyt alkoholimarkkinointiasiat 2020–2022.

5.6 Tupakkalain mukainen ohjaus ja valvonta

Vuonna 2022 Valvira päivitti valtakunnallisen tupakkalain valvontaohjelman vuosille 2023–2024 (ohjelmakausi 2020–2024) ja jatkoi valvontaohjelman jalkauttamista erityisesti nimettyjen painopisteiden osalta. Valviran asiantuntijat osallistuivat aktiivisesti lainsäädännön kehittämiseen erityisesti sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla, muun muassa osana STM:n asettaman tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän toimintaa.

Tupakkatoimialaa koskevat Valviran ohjeet päivitettiin kattavasti. Niissä huomioitiin uudet säädös-
muutokset sekä valvontatehtävissä kertynyt ajankohtainen tietotaito. Säädösmuutoksista ohjattiin
myös kuntakirjeellä ja valvontaviranomaisten keskinäisellä verkkoalustalla sekä tiedotettiin laa-
ja-alaisesti viraston ulkoisilla viestintäkanavilla. Kunnan valvontaviranomaisille järjestettiin virtuaali-
nen koulutus, jossa ohjattiin lainsäädännön muutoksista, toteutettiin aluehallintovirastojen ja Valvi-
ran välistä yhteistyötä sekä syvennettiin osaamista valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteistä
(omavalvonta ja tuotevalvonta). Ehkäisevän päihdetyön tavoitteita puolestaan edistettiin tiedonvai-
dolla ja vuoropuhelulla THL:n ja Opetushallituksen kanssa. Yhteistyön on määrä jatkua vuonna 2023.

Nikotiininesteiden nikotiini- pitoisuuksia valvottiin.

Tuotevalvonnan osa-alueella valvottiin useiden Suomen
markkinoilla myytävien nikotiininesteiden nikotiinipitoi-
suutta, erityisesti kullekin tuotteelle ilmoitetun nikotiini-
pitoisuuden oikeellisuutta. Lisäksi Valvira osallistui vuoden
2022 aikana aktiivisesti markkinavalvonnan yhteistyö-

ryhmän toimintaan ja Suomen kansallisen markkinavalvontastrategian laatimiseen. Tupakkalailla
säädettyjä valvontamaksuja laskutettiin tuotetietoja ilmoittaneilta valmistajilta ja maahantuojilta
ensimmäistä kertaa EU:n yhteisessä ilmoitusportaalissa. Samassa yhteydessä kehitettiin myös toi-
mintatapoja julkisten tuotetietojen julkaisemiseksi tietoverkossa sekä julkaistiin aktiivisesti tietoja.
Valvira vastaanotti vuonna 2022 yhteensä 2 053 uutta tuoteilmoitusta ja 1 135 vuosittain tehtävää
myyntimääräilmoitusta. CASP (Coordinated Activities on the Safety of Products) 2021 -projekti jatkui
myös vuonna 2022 ja sai aikaan yhden kieltopäätöksen sekä kaksi vapaaehtoista tuotteen takaisinve-
toa Suomen kuluttajamarkkinoilta. Lisäksi alkuvuodesta tehtiin yksi kieltopäätös tupakkatuotteesta,
josta ei ollut tuoteilmoitusta ilmoitusportaalissa.

Tupakkalain alaisten tuotteiden markkinointikiellon valvonnassa vuonna 2022 käynnistettiin verkos-
sa toimivien myyntipaikkojen valvontaprojekti. Koko projektin ajan elinkeinonharjoittajia on ohjattu
laajasti. Vuoden aikana osallistuttiin esitutkintaan antamalla syyttäjälle lausuntoja myynninedistämi-
sen lainvastaisuuden arvioimisesta. Lisäksi tunnistettiin oma-aloitteisesti yksi tilanne, jossa Valviralla

oli syytä epäillä markkinointiin liittyvää rikosta. Keskustelua herätti yhä tupakattomien nikotiinipussien markkinointi, ja tähän haasteeseen pyrittiin etsimään ratkaisua yhdessä Fimean ja Tukesin kanssa.

Valvira osallistui myös vuonna 2022 aktiivisesti EU-jäsenmaiden väliseen yhteistyöhön (muun muassa Euroopan komission asiantuntijaryhmä ja alaryhmät sekä Joint Action on Tobacco Control 2 -projektin työ).

Tupakkamarkkinointiasiat	2020	2021	2022
Kieltopäätökset	0	0	0
Muut päätökset	1	0	0
Ohjaavat kirjeet	44	36	73
Yhteensä	45	36	73

Taulukko 13: Valvirassa päätetyt tupakkamarkkinointiasiat 2020–2022.

Tupakkalain alaisten tuotteiden tuoteilmoitukset	2020	2021	2022
Tupakka	88	115	81
Sähkösavuke	713	1 438	1 972
Myyntimääräilmoitukset (tupakka ja sähkösavuke)	1 722	1 371	1 135
Yhteensä	2 523	2 924	3 188

Taulukko 14: Tupakkalain mukaiset tuoteilmoitukset (muun muassa tuoteominaisuudet, ainesosat, haitta-aineet, myyntimäärät) 2020–2022. Myyntimääräilmoitusten laskentatapaa on muutettu vastaamaan paremmin ilmoitusten kokonaismäärää. Vuosien 2020–2021 luvut päivitetty taulukkoon takautuvasti. Määrä sisältää Valviran vuosina 2020-2022 vastaanottamat ilmoitukset.

5.7 Terveydensuojelulain mukainen ohjaus, lupahallinto ja valvonta

Valviran lakisääteisenä tehtävänä on ohjata terveydensuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten toimeenpanoa ja valvontaa, jota toimeenpannaan pääasiassa kunnallisella tasolla. Valvira päivitti keskeisen ohjausdokumenttinsa eli valtakunnallisen terveydensuojelun valvontaohjelman vuosille 2023–2024 (ohjelmakausi 2020–2024). Päivitys keskittyi terveydensuojelulain muutoksen vaikutuksiin. Myös Ruokaviraston kanssa yhteinen ympäristöterveydenhuollon valtakunnallinen valvontaohjelma päivitettiin.

Terveydensuojelulakia muutettiin vuoden 2022 alusta lukien. Muutokset koskivat ennen kaikkea toiminnan perusmaksuvelvollisuutta sekä ilmoituksenvaraisuutta. Valvira jatkoi lakimuutoksen toimeenpanon ohjausta muun muassa laatimalla soveltamisohjeen terveydensuojelulain mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta sekä kouluttamalla aiheesta.

Valviran asiantuntijat osallistuivat myös aktiivisesti sosiaali- ja terveysministeriön työhön terveydensuojelulain ja sen nojalla annettujen asetusten muutoksen valmistelussa. Lainsäädännön muutoksilla pannaan toimeen juomavesidirektiivi. Muutokset tulivat voimaan vuoden 2023 alussa.

Asumisterveysasioissa viranomais- ja sidosryhmäyhteistyötä, näkyvyyttä, vaikuttavuutta ja kansallista ohjausta lisättiin aiempaan nähden. Valvira laati ohjauskirjeet terveydensuojelulle energian säästötoimista ja hallituista sähkökatkoista. Valvira osallistui kansallisen ilmansuojeluohjelman 2030 pienpolton teemaryhmään ja puun pienpolton savuhaittatapausten käsittelyä koskevan viranomaisohjeen laatimiseen.

Valvira oli tiiviisti mukana juomavesidirektiivin täytäntöönpanossa, joka edellytti myös tietojärjestelmien kehitystyötä. Valvira laati ohjeet vedenjakelualueiden paikkatietoaineistoista ja niiden toimittamisesta sekä rakennusten vesilaitteistojen legionellabakteerin sekä lyijyn riskinarvioinnista ja riskienhallinnasta. Ympäristöterveydenhuollon yhteisessä Vati-järjestelmässä otettiin käyttöön talousveden vedenjakelualueiden näytteenottosuunnitelma (NOS), talousveden häiriötilanneilmoituslomakkeet siirrettiin Vatiin ja luotiin rajapintapinta talousveden vedenjakelualueiden tietojen ja analyysitulosten siirtämiseksi Vesi.fi-palveluun. Käyttäjää koulutettiin näytteenottosuunnitelmasta ja häiriötilannelomakkeista ja rajapintaratkaisussa Valvira toimi Vatista siirrettävien tietojen asiantuntijana.

Keväällä 2022 suuri määrä ukrainalaisia pakeni maastaan Venäjän hyökkäystä. Tästä aiheutui muun muassa nopeasti lisääntyneitä vastaanotto- ja majoittamistarvetta Suomessa. Valvira antoi kevään mittaan ohjausta vastaanottokeskusten ja muiden ukrainalaisille tarjottavien majoitustilojen terveydensuojeluvalvonnasta.

Valvira oli jäsenenä vesihuoltopoolissa, joka lähetti tilannekyselyjä vesilaitosyhdistyksen jäsenlaitoksille, kirjoitti ohjeita, tiedotti ajantasaisista asioista vesihuoltolaitoksia ja laati tilannekoosteita Huoltovarmuuskeskukselle. Maa- ja metsätalousministeriö laati kansallisen vesihuoltouudistuksen toimeenpanosuunnitelman, jonka työstämiseen Valvira osallistui visioryhmän jäsenenä. Valvira päivitti ohjeen Toimintatavat talousveden laadun turvaamiseksi – tautia aiheuttavat mikrobit.

Valvira osallistui Itä-Uudenmaan pelastuslaitoksen järjestämään Loviisa22-ydinvoimالاonnettomuusharjoitukseen joulukuussa 2022. Terveydensuojeluasiantuntijoiden lisäksi harjoitukseen osallistui myös Valviran viestintä. Valviran tehtävänä harjoituksissa on terveydensuojelulain mukainen terveyshaittojen ehkäisy antamalla tarvittaessa määräyksiä terveydensuojelulain 52 §:n mukaisesti.

Ympäristöterveydenhuollon keskitetyn toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä Vatin ylläpito- ja kehitystyö oli monipuolista, ja siihen osallistui useita Valviran terveydensuojelun asiantuntijoita. Vuoden 2022 aikana Vatin kehittämisessä luotiin uusia toimintatapoja, joiden vuoksi Valviran substanssin tuoteomistajuus konkretisoitui jokapäiväisenä työskentelynä Ruokaviraston asiantuntijoiden ja kehittäjien kanssa. Tämän lisäksi Valvira osallistui esimerkiksi Vatin ylläpito- ja kehittämistyöryhmien kokouksiin. Kehittämistyöryhmässä esiteltiin Valviran aloitteesta muutoksia, joista Valvira koulutti Kysy Vatista -tilaisuuksissa, esimerkiksi uimavesien laadun viranomaisvalvonnan raportointi, joka sähköistettiin Vatiin. Valvira osallistui Vatin käyttöohjeen päivittämiseen ja käyttöohjeen prosessin luomiseen yhdessä Ruokaviraston kanssa. Valvira osallistui aktiivisesti myös Vatin tukipalvelun toimintaan.

Valvira osallistui kahteen kauneudenhoitoalaa koskevaan eri virastojen väliseen yhteistyöryhmään. Näissä on laadittu ja julkaistu kauneudenhoitoalan viranomaismuistio, jossa kootaan yhteen eri alojen lainsäädäntöä ja kuvataan eri viranomaisten toimivaltuuksia. Lisäksi suunniteltiin kauneudenhoitoalan toimijoille tarkoitettua sähköistä oppimisympäristöä. Sähköinen oppimisympäristön sisältö on suunniteltu julkaistavaksi vuoden 2023 alussa.

Viranomaisille tarkoitettujen terveydensuojelulain mukaiset talousveden, uimaveden, uima-allasveden ja asu-
misterveyden tutkimukset on tehtävä hyväksytyssä laboratorioissa. Ennen laboratorion hyväksyntää Valvira
selvittää, että laboratorio ja sen käyttämät menetelmät täyttävät lainsäädännön vaatimukset ja lausuu
niistä hyväksynnän myöntäjälle. Näitä lausuntoja annettiin 11.

Talous- tai allasvesihygieeninen osaaminen pitää osoittaa suorittamalla Valviran ylläpitämä talous- tai allas-
vesihygieeninen osaamistesti, jonka hyväksytysti suorittaneille Valvira myöntää vesityökortin. Valviran hal-
linnoima vesityökorttitestaukseen liittyvä osaamistestausjärjestelmä, OSTI, uudistettiin täysin vuoden 2022
aikana ja otettiin käyttöön vuodenvaihteessa. Uusi OSTI-järjestelmä mahdollistaa sähköisen testaamisen.

Valvira hyväksyy testaajiksi terveydensuojelulain mukaiset kelpoisuusehdot täyttävät hakijat ja pitää tes-
taajista luetteloa. Nämä hyväksytyt testaajat järjestävät testejä niille henkilöille, joiden työtehtävät voivat
vaikuttaa joko vesilaitoksen jakaman talousveden tai uimahallin ja kylpylän allasveden laatuun, ja joiden
pitää osoittaa talous- tai allasvesihygieeninen osaaminen suorittamalla Valviran ylläpitämä osaamistesti.
Testin hyväksytysti suorittaneille Valvira myöntää vesityökortin. Vuonna 2022 Valvira hyväksyi neljä uutta
osaamistestaajaa.

Osaamistestaus	2020	2021	2022
Päätökset	11	3	4
Suoritetut osaamistestaukset	593	781	876
Osaamistestaukseen osallistuneet henkilöt	4 153	4 997	6 641
Myönnetyt vesityökortit*	3 966	4 750	6 379

*) Joka vuosi tehdään noin 75 uusintatilausta.

Taulukko 15: Osaamistestaus 2020–2022.

5.8 Valtakunnallinen lääketieteellinen tutkimuseettinen toimikunta (Tukija)

Vuoden 2022 toiminta painottui lääketutkimusten eettisen arvioinnin muutosten toteuttamiseen. Lääketutkimusasetuksen soveltaminen aloitettiin tammikuun lopussa, kun EU-portaali ja -tietokanta (Clinical Trials Information System, CTIS) otettiin käyttöön. Asetusta sovellettiin vuoden aikana rinnakkain EU:n lääketutkimusdirektiivin mukaisen eli vanhan arviointimenettelyn kanssa.

Osana isoa muutosprosessia vanha lääketieteellinen tutkimuseettinen toimikunta lakkautettiin ja sen tilalle perustettiin tammikuun lopussa uusi toimikunta. Toimikunnan tehtävänä on käsitellä kaikki Suomessa toteutettaviksi suunnitellut kliiniset lääketutkimukset. Uusi Tukija koostuu laajasta asiantuntijapoolista, josta kootaan jokaiseen kokoukseen sopiva joukko käsittelemään uusia hakemuksia.

Toimikunta kokoontui hybridimuodossa vuoden aikana eri kokoonpanoissa yhteensä 29 kertaa. Sen lisäksi järjestettiin yksi sisäinen seminaari sekä useita webinaareja ja toimikunnan sisäisiä etiikkatyöpajoja. Lisäksi Tukija osallistui Etiikan päivä 2022 -seminaarin järjestämiseen. Tilaisuuden teemana oli tutkimuseetiikan kansainväliset ulottuvuudet.

Lääketutkimusten uusi arviointimenettely edellyttää viranomaisilta aiempaa tiiviimpää yhteistyötä. Sen vuoksi yhteydenpito Fimean lääketutkimusten yksikön kanssa on ollut säännöllistä ja hakemusten käsittelyprosesseja on suunniteltu yhdessä heidän kanssaan. Alueellisten lääketieteellisten tutkimuseettisten toimikuntien ja Tukijan sihteerit kokoontuivat vuoden aikana yhteensä seitsemän kertaa. Tietosuojalainsäädännön soveltamiseen liittyvistä kysymyksistä ja ohjeista toimikunta neuvotteli kahdesti Tietosuojavaltutetun kanssa.

Tukija antoi vuoden aikana yhteensä 66 lausuntoa tai päätelmää uudesta kliinisestä lääketutkimuksesta. Seitsemässä tapauksessa toimikunta antoi kielteisen lausunnon tai päätelmän.

Kaikkiaan 16 hakemusta käsiteltiin EU-portaalissa. Toimikunta käsitteli 133 tutkimussuunnitelman muutoshakemusta, ja yhdestä hakemuksesta annettiin kielteinen lausunto. Tukija käsittelee muita lausuntopyyntöjä yhdeksän. Toimikunta ei käsitellyt yhtään biopankkihakemusta.

Läketutkimushakemuksia aiempaa vähemmän.

Hakemusten kokonaismäärä laski huomattavasti edellisistä vuosista. Arviointimenettelyn kokonaisuudistuksen laajuus ja haasteellisuus ovat ilmeisesti vaikuttaneet määrän vähenemiseen. Tutkimusten toimeksiantajat ovat kertoneet

tarvinneensa odotettua enemmän aikaa EU-portaalin ja uusien toimintatapojen opetteluun. Myös EU-portaalin teknisessä valmiudessa oli jonkin verran puutteita, mikä lienee vaikuttanut järjestelmän hitaaseen käyttöönottoon. Uuden toimintamallin omaksuminen on vaatinut paljon aikaa ja resursseja myös viranomaisilta. Toimikunnan jäsenistön perehdyttämisen lisäksi Tukija järjesti yhdessä Fimean kanssa kaksi keskustelutilaisuutta tutkimusten toimeksiantajille ja tutkijoille.

Tammikuun lopussa toimikunnan yhteyteen perustettiin myös erillinen lääketieteellisen tutkimuksen eettisen ennakoarvioinnin muutoksenhakujaosto, jonka tehtävänä on käsitellä lausunnoista tehdyt oikaisuvaatimukset. Muutoksenhakujaosto ei saanut vuoden aikana yhtään oikaisuvaatimusta käsiteltäväkseen.

Tukija osallistui aktiivisesti lääketutkimusasetuksen täytäntöönpanoon EU-komission ja Euroopan lääkevirasto EMA:n asiantuntijaryhmissä. Toimikunta oli Suomen edustajana eurooppalaisten tutkimuseettisten toimikuntien verkoston (EUREC) toiminnassa, muun muassa kesäkuussa Berliinissä järjestetyssä kokouksessa. Niiden lisäksi Tukija osallistui Pohjoismaiden kansallisten tutkimuseettisten toimikuntien sihteeristöjen vuosittaiseen kokoukseen Kööpenhaminassa.

5.9 Adoptiolautakunta

Valviran yhteydessä toimiva adoptiolautakunta on itsenäinen kansallinen asiantuntija-, lupaja ja valvontaviranomainen adoptioasioissa sekä Haagin kansainvälisen adoptiosopimuksen mukainen Suomen adoptiokeskusviranomainen. Adoptiolautakunnan 1.7.2017 alkanut toimikausi päättyi kesäkuun lopussa, ja valtioneuvosto asetti uuden lautakunnan ajalle 1.7.2022 – 30.6.2027. Lautakunnan tehtävänä on seurata muun muassa adoptioasioiden kansallista ja kansainvälistä kehitystä ja tarvittaessa tehdä adoptioasioihin liittyviä aloitteita STM:lle.

Adoptiolautakunta myöntää lupajaostossa adoptionhakijoille luvat kotimaiseen ja kansainväliseen adoptioon. Lisäksi kansainvälisten asioiden jaosto myöntää ja valvoo toimilupia kansainvälisen adoptiopalvelun antajille. Suomessa kansainvälisen adoptiopalvelun antajina toimivat Interpedia ry, Pelastakaa Lapset ry ja Helsingin kaupungin adoptiopalvelu. Vuonna 2022 voimassa olevia toimilupia oli vuoden lopussa viiteentoista yhteistyöhön kahdeksassa maassa. Helsingin kaupungin kansainvälinen adoptiopalvelu ei ota enää uusia asiakkaita, mutta huolehtii loppuun vireillä olevat hakemukset sekä aikaisempien asiakkaidensa jälkipalvelutyön. Palvelunantajien lakisääteisiin tehtäviin kuuluu adoption vahvistamisen jälkeen jälkipalvelun tehtäviä. Vuonna 2022 Valvira jakoi adoptiopalvelunantajille jälkipalvelun turvaamiseksi valtion budjetista myönnettyä rahoitusta yhteensä 94 500 euroa. Määrärahan turvin Suomeen adoptoiduille annetaan lakisääteistä ohjausta ja tukea adoptoidun taustaan liittyvän tiedon saamisessa sekä niin sanottujen juurimatkojen suunnitteluun.

Kokoukset

Adoptiolautakunnassa kokoontuvat säännöllisesti täysistunto ja kansainvälisten asioiden jaosto sekä adoptiolupajaosto suppeassa ja laajassa kokoonpanossa. Täysistunto kokoontui vuoden aikana viisi kertaa. Kansainvälisten asioiden jaosto kokoontui 10 kertaa. Lupajaosto

kokoontui 20 kertaa, joista 11 kertaa normaalissa kokoonpanossa ja yhdeksän kertaa suppeassa kokoonpanossa. Sekä kotimaan että kansainvälisen adoption uusia lupahakemuksia tuli vireille jonkin verran vähemmän kuin kahtena edellisvuonna.

Kymmenen vuotta voimassaolleen adoptiolain arviointi

Adoptiolautakunnan täysistunto tarkasteli ilmiöpohjaisesti 10 vuotta voimassa ollutta adoptiolakia ja antoi adoptiolain soveltamisen kokemuksista ja lain mahdollisista muutostarpeista lausunnon oikeusministeriölle ja sosiaali- ja terveysministeriölle.

Kansainvälinen toiminta ja pandemiatilanteen seuranta

Adoptiolautakunta kutsui koolle palvelunantajakokouksen neljä kertaa vuoden aikana. Kokouksissa keskusteltiin palvelunantajien käytännön toimintaan ja kansainväliseen toimintaympäristöön liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä sekä annettiin palvelunantajille ohjeistusta. Suomalaisen palvelunantajien yhteistyö ulkomaisten yhteistyömaiden kanssa palautui pandemian sopeuttamistoimien ja matkustamisen vapautumisen jälkeen lähes ennalleen.

Lautakunta osallistui vuoden aikana keskusteluun kansainvälisen adoption selvitystarpeista, muun muassa Yhteiset Lapsemme ry:n järjestämään yleisökeskustelutilaisuuteen. Lautakunta antoi tietoja STM:n tilaamaan ja julkaisemaan selvitykseen ”Neljän eurooppalaisen maan selvitykset kansainvälisistä adoptioista: Yhteenvetoa ja huomioita Suomen näkökulmasta”. Adoptiolautakunta katsoo, että kansainvälinen adoptiotoiminta edellyttää jatkuvaa riskitietoista valvontaa ja huomioi valvontatyössään eri maiden selvityksistä saatavaa tietoa.

Adoptiolautakunta osallistui pohjoismaisten adoptiokeskusviranomaisten vuosittaiseen kokoukseen Reykjavikissa toukokuussa 2022. Heinäkuussa lautakunnan edustajat edustivat Suomea Haagin adoptiosopimuksen Special Commission -kokouksessa.

Muu toiminta

Lupahallinnossa siirryttiin 1.7.2022 lukien turvalomakkeiden kautta adoptiohakemusten vastaanottoon sekä sähköiseen asiakirjasäilytykseen.

Adoptiolupapäätökset	2020	2021	2022
Päätökset adoptioluvan hakijoille	161	192	163
Päätökset olosuhdemuutosilmoitusten perusteella	30	27	25
Yhteensä	191	219	188

Taulukko 16: Adoptiolupapäätökset.

Palvelunantaja. Saapuneet lapset	2020	2021	2022
Interpedia	19	41	37
Pelastakaa lapset ry	6	25	19
Helsingin kaupungin adoptiopalvelu	2	1	1
Yhteensä	27	67	57

Taulukko 17: Saapuneet lapset.

6. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

- Henkilöstömäärä (htv)

Vuonna 2021 vastaava luku oli 174 htv (maksullinen toiminta 37 htv) ja 163 htv vuonna 2020 (maksullinen toiminta 35 htv).

- Sukupuolijakauma (%)

Valviran henkilötyövuosien (HTV) määrä oli 190 vuonna 2022. Vakinaisen henkilöstön määrä nousi 161:een 2021 vuoden 150:stä. Henkilötyövuosien kasvu johtui virastolle myönnettyistä uusista lisäresursseista, joilla vahvistettiin ydinprosessien mukaista osaamista sekä uusia virastolle osoitettuja tehtäviä. Lisäksi virastossa oli käynnissä useita kehittämishankkeita, joihin oli osoitettu määräaikaista projektihenkilöstöä.

Valviran HTV-hinta vuonna 2022 oli 70 801 euroa (Tahti-henkilöstötietojärjestelmän raportti). Vuonna 2021 hinta oli 69 628 euroa ja 68 952 euroa vuonna 2020. Korkeakouluharjoittelijoita oli vuoden 2022 aikana 26. Valviran henkilöstön keski-ikä vuonna 2022 oli 46 vuotta (STM:n hallinnonalalla 46 vuotta). Kuusi henkilöä oli saavuttanut laskennallisen eläköitymisiän vuonna 2022. STM:n hallinnonalalle asettamissa tulostavoitteissa Valviran työyhteisön kehittämiskyselyn osaamista, oppimista ja uudistumista koskeva indeksi oli 3,51, korkeampi kuin edellisenä vuonna (2021 v. 3,49). Kokonaisuutena työtyytyväisyysindeksi nousi 3,67:ään (2021 v. 3,59).

Valvira panostaa vuosittain merkittävästi henkilöstön osaamisen kehittämiseen. Vuoden 2022 aikana virastossa aloitettiin strategisten osaamisten määrittelyprojekti, jonka osana luotiin malli osaamisen johtamisesta. Mallin avulla viraston henkilöstön osaamisen kehittämistä sekä henkilöstösuunnittelua kehitettiin strategisemmalle tasolle. Vuonna 2020 aloitettu esihenkilöiden valmentavan johtami-

- Työtyytyväisyysindeksi

3,67

Työtyytyväisyysindeksi oli 3,59 vuonna 2021 ja 3,5 vuonna 2020.

- Eläkkeelle siirtymisen keski-ikä

65 vuotta

Vuonna 2021 vastaava luku oli 67 ja 65 vuonna 2020.

- Keski-ikä

2022 45,8 vuotta

2021 45,9 vuotta

2020 46,9 vuotta

- Työkyvyttömyyseläke

0 %

0 % työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden osuus henkilöstöstä. Luku oli 0 % vuonna 2021 ja 0 % 2020.

sen valmennusohjelma saatiin päätökseen. Viraston henkilöstölle järjestettiin laajamittaisesti erilaisia koulutuksia ja työpajoja, esimerkiksi monipaikkaisesta työstä sekä työhyvinvoinnin teemoista. Henkilöstö osallistui monipuolisesti viraston sisäisiin sekä ulkopuolisten järjestämiin koulutuksiin ja seminaareihin, ja viraston uudistettu perehdytysprosessi syvensi uusien henkilöiden työhön perehtymistä entisestään.

Sekä sisäistä, että ulkoista liikkuvuutta tuettiin osana osaamisen kehittämistä. Ulkoista liikkuvuutta tukemaan laadittiin ohje virkavapauksien myöntämisen perusteista esihenkilötyön tueksi. Sisäistä liikkuvuutta on tuettu virastossa jo aiemmin liittämällä tämä osaksi rekrytointiprosessia, jossa määräaikaista tehtäviä avataan mahdollisuuksien mukaan myös henkilöstölle sisäisen ilmoittautumisen kautta. Joulukuussa 2022 henkilöstöstä 2,7 % oli virkakierrossa viraston ulkopuolella. Kaikkiaan henkilöstöstä oli virkakierrossa 6,7 %.

Viraston aiemmin aloitettua työnantajakuvan kehittämistä jatkettiin vuonna 2022. Ulkoista työnantajakuvaviestintää tehtiin aktiivisesti sosiaalisessa mediassa rekrytointien yhteydessä sekä julkaisemalla tiimien ja asiantuntijoiden esittelyjä ja tietoa Valviran toiminnasta ja henkilöstöstä lukuina. Rekrytointiprosessin osana toteutettiin hakijakyselyitä, joiden tuloksien pohjalta kehitettiin entisestään rekrytointeihin liittyvää viestintää ja läpimenoaikoja. Hakijakyselyitä jatketaan edelleen osana viraston rekrytointiprosessia. Myös sisäisen työnantajakuvan kehittämiseen panostettiin. Virastossa laadittiin uusi päivitetty perehdytysprosessi ja siihen liittyvät materiaalit. Näiden laatimisessa hyödynnettiin eOppivan sähköistä oppimisympäristöä. Samalla vahvistettiin monipaikkaisesti työskentelevän henkilöstön yhteisöllisyyttä läsnäolotilaisuuksilla, joissa oli mahdollisuus tavata kollegoita sekä viraston johtoa.

Tasavallan presidentti myönsi itsenäisyyspäivänä neljälle erityisen ansioituneelle valviralaiselle kunniamerkit.

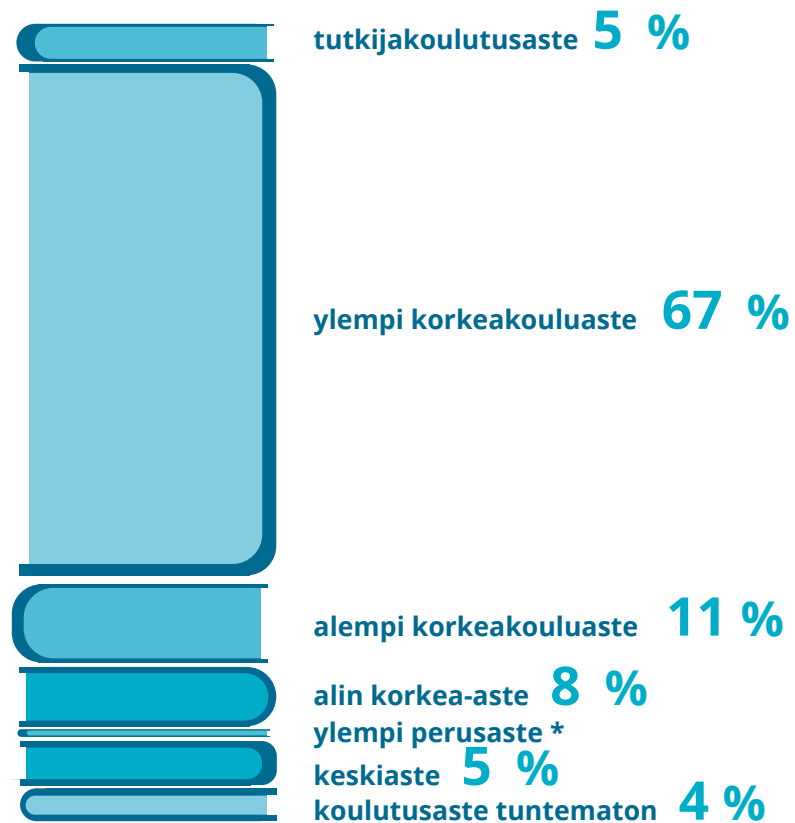
- Ikäjakama (% henkilöstöstä)

-24 vuotta	0,5 %
25-34 vuotta	21,5 %
35-44 vuotta	27,5 %
45-54 vuotta	20,0 %
55-64 vuotta	30,0 %
65- vuotta	0,5 %

- Sairauspoissaolo (pv/htv)

2022	6,3
2021	5,4
2020	5,4

- Koulutusaste (%)

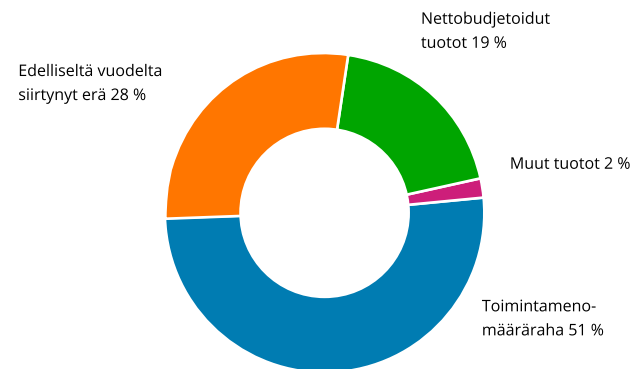

*) ko. vuodelta tietoja ei ole käytettävissä

7. Tilinpäätösanalyysi

7.1 Rahoituksen rakenne

Valvira on osittain nettobudjetoitu virasto. Valviran toimintamomentille kirjataan terveyden- ja sosiaalihuollon ammattihenkilöitä koskevista laillistamis- ja nimikesuojauspäätöksistä, tupakkalain mukaisista ilmoituksista, valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien lupatoiminnasta sekä valtakunnallisen lääketieteellisen tutkimuseettisen toimikunnan lausunnoista saatavat tulot. Viraston bruttobudjetoidut tulot kirjataan pääluokkaan 12. Niistä valtaosa on alkoholilupahallinnon ja -valvonnan tuloja sekä tupakan valvontamaksuja.

Kuvio 12: Rahoituksen rakenne.

7.2 Talousarvion toteutuminen

Vuoden 2022 talousarviossa Valviralle myönnettiin yhteensä 15,125 milj. euroa, jonka lisäksi oli käytettävissä edelliseltä vuodelta siirtynyt 8,339 milj. euroa. Toiminnan kulut ilman investointimenoja olivat 19,279 milj. euroa. Vuodelle 2023 siirtyi 9,928 milj. euroa. Siirtyvä määräraha kasvoi edellisestä vuodesta 1,590 milj. euroa. Siirtyvään määrärahaan sisältyy Soteri-hankeeseen sidottua määrärahaa noin 1,51 milj. euroa ja Allu 2.0 -hankeeseen sidottua noin 0,42 milj. euroa. Myös Valtorin palveluiden käyttöönotto viivästyi suunnitellusta, joten siirtyvään määrärahaan sisältyi myös 0,630 milj. euroa ICT-palveluiden hankintaan sidottua määrärahaa.

Valviralle vuoden 2022 talousarviossa myönnettyjen uusien virkojen tai määräaikaisten virkasuhteiden osalta rekrytoinnit viivästyivät tai ne siirrettiin osittain odottamaan pysyvää rahoitusta. Lisäksi jonkin verran vapautuneiden ja uusien virkojen osalta haasteet osaan henkilöstön saatavuudessa lykkäsivät rekrytointiprosesseja pidemmälle. Sijaisuuksien osalta myös tehtäväjärjestelyillä ratkaistiin osittain tehtävien hoito sijaisuuden keston ajaksi rekrytointien sijasta. Edellä mainituista syistä johtuvat, rekrytointien läpimenoaikoihin vaikuttaneet seikat aiheuttivat merkittävästi säästöjä (1,2 milj. euroa) suunniteltuun henkilöstöbudjettiin.

Siirtyvään määrärahaan sisältyy myös noin 0,4 milj. euroa tupakkalain mukaisiin ilmoitustuloihin liittyviä epävarmoja myyntisaamisia.

Tuloarviomomentille 12.33.02 kertyi tuloja 1,989 milj. euroa. Tuloja kertyi noin 100 000 euroa enemmän kuin vuonna 2021. Uusina tuloina tulomomentille tulivat tupakkalain mukaiset valvontamaksut, mutta vastaavasti aluehallintovirastojen tilitykset yksityisen terveyden- ja sosiaalihuollon vuosimaksuista jäivät pois, joten tulokertymässä ei ollut suurta muutosta edelliseen vuoteen.

Toiminnan kulut (1 000 euroa)	Toteutuma 2020	Toteutuma 2021	Toteutuma 2022	Muutos
Henkilöstömenot	11 236	12 083	13 544	1 461
Vuokrat	589	670	684	14
Palvelujen ostot	3 711	3 896	4 654	758
Muut menot	325	367	397	30
Investointimenot	1 235	462	322	-140
Yhteensä	17 096	17 478	19 601	2 123

Taulukko 18: Toimintamenot (momentti 33.02.05), kulurakenne vuosina 2020–2022.

7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Maksullisen toiminnan tuotot 7,607 milj. euroa kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna noin 829 000 euroa. Tuotot kasvoivat, vaikka vuonna 2021 aluehallintovirastot tilittivät yksityisen terveyden- ja sosiaalihuollon vuosimaksuja Valviralle 602 455 euroa ja vuonna 2022 näitä tilityksiä ei enää ollut. Maksullisen toiminnan tuotot kasvoivat kaikilla muilla osa-alueilla paitsi alkoholin valvontamaksuissa, joissa tulot säilyivät ennallaan. Virastolle tuli myös uusia maksullisia suoritteita, joista suurimpana tupakkalain mukaiset valvontamaksut, joista kertyi tuloja 610 000 euroa. Tupakkalain mukaisiin ilmoitustuloihin 462 300 euroa sisältyy paljon epävarmoja saatavia, joihin jouduttaneen tekemään tileistäpoistoja tulevina vuosina.

Toiminnan kulut 19,148 milj. euroa kasvoivat edellisestä vuodesta 2,083 milj. eurolla. Eniten kasvoivat henkilöstökulut 1,621 milj. euroa sekä palveluiden ostot 0,755 milj. euroa. Henkilöstökulujen nousuun vaikutti viraston henkilöstön määrän kasvu edelliseen vuoteen verrattuna. Valmistus omaan käyttöön kasvoi 0,251 milj. euroa.

Tilikauden kulujäämä oli -11,876 milj. euroa. Kulujäämän muutos edelliseen vuoteen verrattuna oli -1,558 milj. euroa.

7.4 Tase

Taseen loppusumma oli 8,498 milj. euroa. Taseen loppusumma kasvoi vuoden 2021 tilinpäätöksestä 0,822 milj. euroa.

Keskeneräisen käyttöomaisuuden määrä kasvoi 1,188 milj. euroa. Keskeneräinen käyttöomaisuus koostuu Allu- ja Soteri-tietojärjestelmistä. Käyttöomaisuuden arvo väheni poistojen vaikutuksesta noin 465 000 euroa.

Myyntisaamisten määrä taseessa oli 1,733 milj. euroa. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 347 000 euroa. Ostovelkojen määrä oli 1,176 milj. euroa. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 506 000 euroa.

8. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Valviran taloussäännön mukaan sisäisen valvonnan menettelyt kytkeytyvät viraston toimintaprosesseihin ja viraston työntekijät toteuttavat niitä jatkuvasti omissa tehtävissään. Virastossa on sisäisen valvonnan toteuttamiseksi toiminnan ja talouden hallinta- ja raportointimenetelmät täsmäytys-, kontrolli- ja varmennustoimenpiteineen. Ylijohtajan suorittama valvonta perustuu taloussäännön mukaisesti ensisijaisesti johtoryhmätyöskentelyyn ja tulosarviointiin. Vuoden 2022 aikana ylijohtaja on seurannut erikseen eräiden viraston toimintojen ja hankkeiden (Soteri-hanke, Allu 2.0 -hanke ja Valtava) toteutumista. Lisäksi johtajat ja esihenkilöt osaltaan valvovat vastuullaan olevaa toimintaa.

Valviran riskienhallinnan toimintaohjeen mukaisesti riskit ja niiden hallintatoimenpiteet arvioidaan vuosittain viraston vuosikellon mukaisesti. Vuoden 2022 riskikartoitus toteutettiin loppuvuodesta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan arviointi toteutettiin viraston ylijohtajalle ja johtajille suunnatulla kyselyllä hyödyntäen valtionvarain controller-toiminnon arviointikehikkoa. Arvioinnin perusteella sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimivat virastossa melko hyvin (pisteluku 2,9/4). Tulokset paranivat edellisestä vuodesta erityisesti riskien tunnistamisen, arvioinnin ja hallinnan prosessien osalta, myös johdon poikkeamaseurannan raportoinnin koettiin parantuneen muun muassa virastossa toteutetun sisäisen tarkastuksen perusteella. Vuoden aikana päivitettiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohje, kehitettiin sopimustenhallintaa sekä aloitettiin Handi-sopimustenhallinnan käyttöönottoprojekti.

9. Arviointien tulokset

Valviran sisäisen tarkastuksen toteutti vuonna 2022 BDO Oy, tarkastuksen kohteena oli vireilletuloharkinta reaktiivisessa valvonnassa. Tarkastuksen perusteella reaktiivisen valvonnan ja vireilletuloharkinnan prosessin sisäisen valvonnan tilan arvioitiin yleisesti olevan kehitettävällä tasolla. Tarkastuksessa tehtiin havaintoja hyvistä käytännöistä, toimivista käytännöistä sekä kehitettävistä käytännöistä. Yhtään kriittistä havaintoa ei tehty. Tarkastuksessa havaittiin joitakin kehittämiskohteita, jotka edellyttävät erillisiä kehittämistoimia. Kehittämistoimina vireilletuloharkintaan liittyvää sisäistä ohjeistusta on täsmennetty, lisätty viestintää ja täsmennetty verkkosivujen ohjeistusta asiakkaille.

Lisäksi Valvirassa toteutettiin vuoden 2021 alussa tehdyn organisaatiouudistuksen arviointi. Arvioinnin tavoitteena oli selvittää, miten hyvin organisaatiouudistukselle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet ja arvioida uudistuksessa onnistumista kokonaisuutena. Keskeisimmät arviointihavainnot koskivat esihenkilöiden roolien täsmenämistä, sote-integraation toteutumista lupa- ja valvontatehtävissä sekä työntekijöiden vastuiden selkeyttämistä. Arvioinnin myötä on tarkennettu sosiaali- ja terveydenhuolto-osaston ryhmäjakoja ja ryhmien tehtäviä sekä siirretty adoptiolautakunta hallinto-osastolle.

10. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Valvirassa ei havaittu väärinkäytöksiä vuoden 2022 aikana.

TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2022	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	2 918,16	524	524,40	0,00	100
11.04.01. Arvonlisävero	2 918,16	524	524,40	0,00	100
12. Sekalaiset tulot	1 883 001,39	1 993 755	1 993 754,95	0,00	100
12.33.02. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tulot	1 883 001,39	1 989 261	1 989 260,83	0,00	100
12.39.10. Muut sekalaiset tulot		4 494	4 494,12	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä	1 885 919,55	1 994 279	1 994 279,35	0,00	100

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022 (TA+LTA:t)	Talousarvion 2022 määrärahojen		Tilinpäätös 2022	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2022	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2022	Käyttö vuonna 2022 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	2 320,00									
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (A)	2 320,00									
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	14 999 284,72	15 911 881	5 984 134,76	9 927 746,49	15 911 881,25	0,00	8 339 040,65	23 464 040,65	13 536 294,16	9 927 746,49
33.01.29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	668 284,72	786 881	786 881,25		786 881,25	0,00				
33.02.05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (S2)	14 331 000,00	15 125 000	5 197 253,51	9 927 746,49	15 125 000,00	0,00	8 339 040,65	23 464 040,65	13 536 294,16	9 927 746,49
Määrärahatilit yhteensä	15 001 604,72	15 911 881	5 984 134,76	9 927 746,49	15 911 881,25	0,00	8 339 040,65	23 464 040,65	13 536 294,16	9 927 746,49

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole valtuuksia.

TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.2022-31.12.2022		1.1.2021-31.12.2021	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	7 607 389,43		6 778 791,70	
Muut toiminnan tuotot	425 228,48	8 032 617,91	608 045,61	7 386 837,31
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	61 055,61		49 911,86	
Henkilöstökulut	13 814 204,71		12 192 999,19	
Vuokrat	684 230,27		670 324,77	
Palvelujen ostot	4 653 630,16		3 898 606,53	
Muut kulut	336 192,96		316 486,64	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-865 993,07		-615 025,97	
Poistot	464 919,46	-19 148 240,10	551 686,37	-17 064 989,39
JÄÄMÄ I		-11 115 622,19		-9 678 152,08
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	31 269,72		25 804,53	
Rahoituskulut	-5,00	31 264,72	-33,69	25 770,84
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset kulut	-5 113,33	-5 113,33	0,00	0,00
JÄÄMÄ II		-11 089 470,80		-9 652 381,24
JÄÄMÄ III		-11 089 470,80		-9 652 381,24
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	524,40		2 918,16	
Suoritetut arvonlisäverot	-786 881,25	-786 356,85	-668 284,72	-665 366,56
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-11 875 827,65		-10 317 747,80

TASE

	31.12.2022		31.12.2021	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIK. SIOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Muut pitkävaikutteiset menot	570 955,40		1 035 874,86	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	6 171 405,87	6 742 361,27	4 983 457,80	6 019 332,66
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		6 742 361,27		6 019 332,66
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	1 733 139,94		1 386 106,36	
Siirtosaamiset	20 897,12		267 306,51	
Muut lyhytaikaiset saamiset	974,55	1 755 011,61	2 997,51	1 656 410,38
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kirjanpitoyksikön tulotilit	650,00		40,00	
Kirjanpitoyksikön menotilit	-315,17	334,83	-292,13	-252,13
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		1 755 346,44		1 656 158,25
VASTAAVAA YHTEENSÄ		8 497 707,71		7 675 490,91

	31.12.2022		31.12.2021	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Edellisten tilikausien pääoman muutos	4 354 179,18		3 129 094,57	
Pääoman siirrot	11 821 927,77		11 542 832,41	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-11 875 827,65	4 300 279,30	-10 317 747,80	4 354 179,18
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Ostovelat	1 176 495,31		670 164,08	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	281 983,55		263 796,78	
Edelleen tilitettävät erät	290 398,83		256 950,75	
Siirtovelat	2 432 467,89		2 127 722,69	
Muut lyhytaikaiset velat	16 082,83	4 197 428,41	2 677,43	3 321 311,73
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		4 197 428,41		3 321 311,73
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		8 497 707,71		7 675 490,91

LIITETIEDOT

Liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Kohta 5: Selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista

Tilinpäätöksen laatimisperusteissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.
Tilinpäätösvuoden tiedot ovat vertailukelpoisia vuoden 2021 tietoihin.

Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2021	Talousarvio 2022 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2022 määrärahojen		Tilinpäätös 2022	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2022	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2022	Käyttö vuonna 2022 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.02.05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	19 860 640,45	19 425 000	11 267 386,19		21 195 132,68				19 606 426,84	
	Bruttotulot	5 529 640,45	4 300 000	6 070 132,68		6 070 132,68				6 070 132,68	
	Nettomenot	14 331 000,00	15 125 000	5 197 253,51	9 927 746,49	15 125 000,00	0,00	8 339 040,65	23 464 040,65	13 536 294,16	9 927 746,49

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2022	2021
Henkilöstökulut	11 602 452,82	10 273 466,78
Palkat ja palkkiot	11 375 319,48	10 176 927,32
Tulosperusteiset erät	5 159,00	1 339,00
Lomapalkkavelan muutos	221 974,34	95 200,46
Henkilösivukulut	2 211 751,89	1 919 532,41
Eläkekulut	1 982 925,51	1 723 490,02
Muut henkilösivukulut	228 826,38	196 042,39
Yhteensä	13 814 204,71	12 192 999,19
Johdon palkat ja palkkiot, josta	534 573,38	535 168,34
- tulosperusteiset erät	5 159,00	1 339,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	240,00	240,00
Johto	240,00	240,00
Muu henkilöstö	0,00	0,00

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 9: Talousarvionaloudesta annetut lainat

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Voimassa olevat takaukset ja takuut ja niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavia tietoja.

Voimassa olevat takaukset ja takuut valuutoittain

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavia tietoja.

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarviomenot 2022	Määrärahatarve 2023	Määrärahatarve 2024	Määrärahatarve 2025	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	726 369,12	785 303,28	0,00	0,00	0,00	785 303,28

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarviomenot 2022	Määrärahatarve 2023	Määrärahatarve 2024	Määrärahatarve 2025	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Muut sopimukset ja sitoumukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	726 369,12	785 303,28	0,00	0,00	0,00	785 303,28

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 15: Velan muutokset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 18: Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Allekirjoitukset

Tilinpäätös on käsitelty Valviran johtoryhmässä 8.2.2023.

Tilinpäätös hyväksytty Helsingissä 8.2.2023.

Ylijohtaja

Markus Henriksson

Taluspäällikkö

Virpi Hasila

Tilintarkastajan merkintä

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran tilintarkastuksesta vastaa Valtiontalouden tarkastusvirasto, joka antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen.

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Valvira, PL 43, 00521 Helsinki

Käyntiosoite: Ratapihantie 9, Helsinki (Pasila)

vaihde 0295 209 111

kirjaamo(at)valvira.fi

©Valvira 2023